

Foto F. Cvenkel

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

LI. LETNIK ŠT. 8 NOVEMBER 1968

Brakada in pozdrav lovini

Francè Cvenkel

Po logih in dobravah odmeva lovski rog. Čas skupnih lovov in najlepši čas za lovca. Skupni lov je lahko tihi pogon (pritiskanje), poljski lov v črti, krožni lov, predvsem pa na Slovenskem brakada. Doslej še ni spremenjeno pravilo, da je brakada skupni lov z najmanj dvema psoma za glasen lov in najmanj tremi lovci. Po številu sodelujočih je brakada torej lahko majhna ali velika.

Glavno odgovornost za uspešen potek lova nosi vodja lova, ki že pred brakado skupno s sodelavci napravi načrt, koliko bo pogonov in kje, koliko stojišč in kje, kateri lovci bodo kot postavljači povedli solovce na odrejena stojišča, jih po pogonu privedli na dogovorjeno mesto in jih pred naslednjim pogonom zopet odvedli na nova stojišča. Če je potrebno, naj bodo stojišča posebej vidno označena oziroma oštevilčena. Vsaj dan pred brakado je treba poskrbeti za potrebno število gonjačev in psov. Vsak lovec, predvsem pa vodja lova, naj pride na zborna mesto točno ob napovedanem času, raje prej kot prekasno. Točnost je tudi lovska lepa čednost. Lovci, ki se naknadno vključijo v lov — kar ponekod iz upravičenih razlogov sploh ni dovoljeno — kvarijo uspeh lova in s svojimi puškami ogrožajo solovce.

Za vsako uspešno kolektivno delo, pa tudi za lov, je potrebna disciplina, ki se ji pravi lovci znajo prostovoljno podrediti. Ko vodja lova pozove »tovariši lovci, zbor«, se navzoči strelci in gonjači postavijo predenj v vrsto ali dve vrsti, kar je odvisno od njihovega števila. Iz praktičnih razlogov lovci v drugi vrsti lahko stoje pol koraka bolj v desno ali levo, tako da ne pokrivajo tovarišev pred seboj. Če lovci in gonjači niso v dosegu lovovodjevega poziva, jih pokliče na zborna mesto enkrat — po potrebi ponavljajoč se — glas lovskega roga. Zborna mesto v ožjem pomenu besede določi vodja lova že s tem, kje se postavi in kam je obrnjen. Na levo pred vodjo lova oziroma na desno krilo vrste stopijo strelci, na desno pred njega oziroma na levo krilo vrste pa gonjači s psi. Pri tem vsi navzoči upoštevajo običaj, da so puške na levi rami s cevmi spredaj navzgor, leva dlan lovcev oprijema cev ob jermniku in psi so ob levi nogi. Vsi utihnejo in nihče ne kadi.

Glede take discipline in reda nekateri pripominjajo, češ da lovci niso vojaki in da takle »lovski dril« ubija sproščenost in razpoloženje. Prvi predsednik SLD dr. Ivan Lovrenčič pa je nekje na zboru pred brakado rekel: »Naš enoten lovski krog in enoten lovski znak izpričujeta enotnost

Foto F. Cvenkel

naše organizacije tudi na zunaj, ki jo znamo pokazati tudi na zboru pred brakado, ker bi nam sicer mimoidoči utegnili reči, da smo kot tolpa.« Prvo besedo ima vodja lova. Pozdravi vse navzoče, še posebno goste. Obrazloži potek brakade, koliko bo pogonov in koliko časa bodo predvidoma trajali, pove, katere vrste divjad lahko streljajo in opozori na previdnost z orožjem. Če je določeno, da za stojišča žrebajo, vodja lova ponudi vsakemu strelcu v vrsti v svojem klobuku, da izvleče žrebni listek. Z enim žrebnim listkom je možno izžrebati stojišče na prvem kot tudi naslednjih pogonih, lahko pa lovci žrebajo za stojišča pred vsakim pogonom posebej. Nato vodja lova vpraša, če komu ni kaj jasno, in na vprašanja da pojasnila. Potem odredi, da postavljači odvedejo strelce na stojišča, odloči, kdaj se pomaknejo gonjači na svojo črto in vsem želi »dober pogled« ali »mnogo ognja« ali »ravne cevi«. Po stari šegi lovcu, ki gre na lov, sreče nikdar ne voščimo.

Enkratni znak z lovskim rogom je znak za začetek pogona, trikratni pa za konec pogona. Tudi med pogonom se uporabljajo posebni signali z lovskim rogom, ki pa so žal že po večini šli v pozabo (Gonjači, stojte! Gonjači, naprej!).

Na lovski rog trobi vodja lova, ki spremlja ves potek brakade, lahko pa tudi vodja gonjačev ali oba. V skrajnem primeru nadomesti lovski rog glas iz cevi šibrenice. Ob izrednem primeru, npr. nesreči, ustavi lov večkrat zaporeden trikratni signal. Če se na lovu uporabljajo kakšni posebni znaki z rogom in udeležencem lova, zlasti gostom, niso znani, le-te o tem vodja pred lovom sezna. Strellec nabaše puško šele, ko pride na stojišče. Vseskozi naj bo miren in pozoren, po možnosti naj ne je in ne kadi; za to bo čas po pogonu. Navadno je malica po prvem pogonu na zbirališču, kjer v mrzlih dneh zakurijo tudi ogenj. Pri tem pozor, suho listje ali trava ter nepredvidnost lahko povzročijo gozdni požar!

Streljaš lahko šele, ko je dan znak za začetek pogona, in ko razločno vidiš, kaj je pred teboj. Pazi vedno tudi na ozadje! Zlasti mora biti krit z zanesljivim ozadjem strel s kroglo, če je npr. tudi na brakadi z njo dovoljeno streljati divjega prašiča. Če je divjad obstreljena, ne tekaj za njo, ampak mirno počakaj do konca pogona in potem obvesti vodjo gonjačev oziroma vodjo lova, če že nisi imel prej priložnosti obvestiti gonjačev, ko so se pomikali mimo tebe. Če divjad obleži v ognju, strellec zakliče npr. »zajec — padel«, če zgreši npr. »lisica — naprej«, če rani pa npr. »zajec — obstreljen« ipd. Za takšno javljanje imamo torej domače izraze, zato uporaba tujih, navadno še popačenih besed ni na mestu! Ponekod tako javljanje ni v navadi, če pa je, ga vodja lova zaradi določenih razlogov (npr. prašiči, lisice v revirju ipd.) lahko pred brakado zabrani.

S šibrami obstreljena divjad pripada zadnjemu strelcu, če je žival še tekla in ni bila več v strelnem območju prejšnjega strelca. S kroglo ranjena divjad, ki bi verjetno padla brez nadaljnjih strelcov, pa pripada prvemu strelcu. Velja pravilo: Prva krogla, zadnje šibre! Za uplenitelja nikakor ne velja strellec, ki je npr. žival s kroglo samo oplazil ali če njegova krogla ni zadela nobene kosti oziroma samo smrček ali eno nogo pod kolenom. V dvomljivih primerih odloča vodja lova.

Naloga vodje gonjačev je predvsem, da skrbi za čim učinkovitejše plašenje oziroma izganjanje divjadi. Takšno je tedaj, če pohod gonjačev pravilno usmerja, da se ne izogibajo goščav itd. Ko gonjač sprči psa, naj mu gotovo tudi sname ovratnik, da bo lažje delal, in tudi manj nevarnosti je, da bi se kam zapletel. Če gonjač dvigne divjad, zakliče npr. »zajec desno naprej«. Ko pes dvigne divjad, ki jo je dovoljeno streljati, gonjači utihnejo, če pa dvigne npr. srnjad, psa takoj kličejo nazaj oziroma mu po možnosti preprečijo gonjo. Če so kot gonjači tudi lovci s svojimi psi, naj jim bo le izjemno dovoljeno streljati, npr. če divjad udari nazaj. Lovci, vodniki svojih psov, naj bi bili za omejitve pri streljanju na brakadah in za vzrejo ter vzgojo svojih psov

v korist celotne lovske družine posebej nagradi. Najete gonjače lovodja po lovu nagradi iz prispevkov lovcev ali iz družinske blagajne.

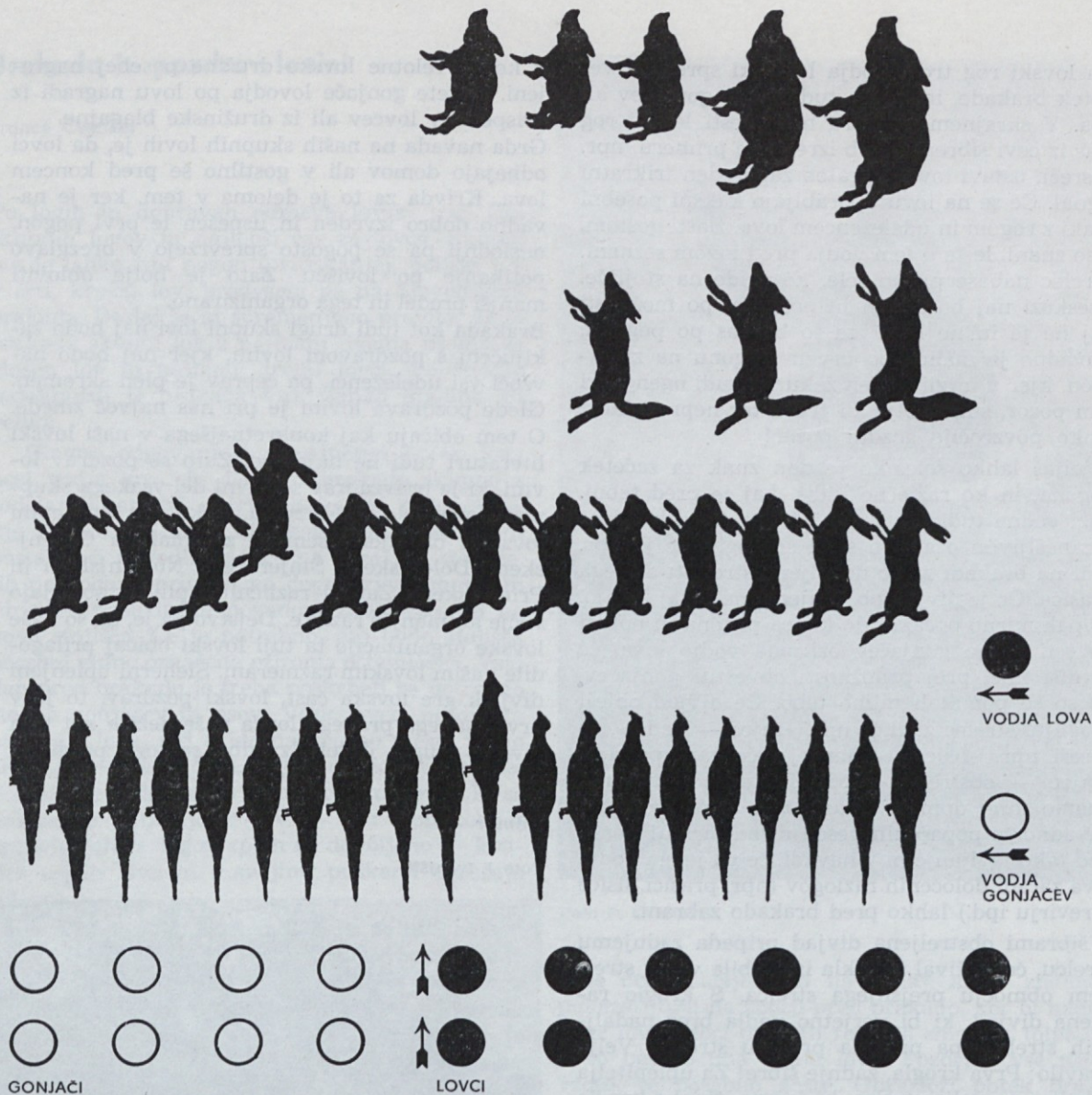
Grda navada na naših skupnih lovih je, da lovci odhajajo domov ali v gostilno še pred koncem lova. Krivda za to je deloma v tem, ker je navadno dobro izveden in uspešen le prvi pogon, naslednji pa se pogosto sprevržejo v brezglavo potikanje po lovišču. Zato je bolje obloviti manjši predel in tega organizirano.

Brakada kot tudi drugi skupni lovi naj bodo zaključeni s pozdravom lovini, kjer naj bodo navzoči vsi udeleženci, pa čeprav je plen skromen. Glede pozdrava lovini je pri nas največ zmede. O tem običaju kaj konkretnjšega v naši lovski literaturi tudi ne najdemo. Zato se pozdrav lovini, ki je pravzaprav sestavni del vsakega skupnega lova, zelo malo izvaja. Kako je s tem lepim lovskim običajem, sem se zanimal na Gorenjskem, Dolenjskem, Štajerskem, Notranjskem in Primorskem. Zaradi različnih vplivov obstajajo večje ali manjše razlike. Dejstvo pa je, da so naše lovske organizacije ta tuji lovski običaj prilagodile našim lovskim razmeram. Sleherni uplenjeni divjadi gre lovska čast, lovski pozdrav, to je v krvi vsakega pravega lovca naše dežele kot tudi lovcev drugih dežel. Izvedba samega pozdrava

Odmor

Foto J. Ivanjšič

Udeleženci na lovu pri pozdravu lovini

kot lovskih običajev sploh pa je v precejšnji meri odraz družbenega sistema posameznih dežel. Naše socialistično lovstvo je ohranilo nasploh le tiste šege, navade in običaje, ki odražajo etičen, human odnos lovca do divjadi ter enakopraven odnos lovca do lovskega tovariša kot tudi gonjača, zavrglo pa tisto, kar je v fevdalnem in kapitalističnem redu našega človeka, tedanjega podložnika in gonjača, poniževalo.

Lovci in gonjači položijo plen v vrste tako, da je vsaka divjad v svoji vrsti, z glavami po možnosti obrnjena proti lovišču, revirju, kjer je bila uplenjena. V prvi vrsti je največja divjad, samci na desnem, samice in mladiči na levem krilu vrste (gledano divjad od zadaj). Če je divjadi več, se vsak deseti kos zaradi preglednosti pomakne iz vrste nekoliko naprej. Razumljivo je, da izredno obilen plen iste vrste divjadi lahko

položimo tudi v dve ali več vrste. Prednje vrste so namenjene veliki in mali dlakasti divjadi, zadnje — bliže lovcem — pa veliki in mali pernatih divjadi. Vsa divjad, tudi pernat, je položena na njeno desno stran, z levo stranjo navzgor. Veliki divjadi katerekoli vrste in obeh spolov položimo na njeno levo pleče tako imenovano »vejico divjadi«. Uplenjena velika divjad — prežvekovalci in gozdni jereb, če ga je bilo dovoljeno med brakado streljati — ima v gobčku ali kljunu zadnji grižljaj, ki ji ga da uplenitelj takoj ob uplenitvi. Glede zadnjega grižljaja pri nas ni več nekdanjega razlikovanja med divjadjo (prežvekovalci) moškega in ženskega spola. Vsej drugi veliki divjadi (medved, divji prašič, svizec) ne pripada zadnji grižljaj, pač pa uplenitelju »vejica plena«. Tudi nekdanjega razlikovanja med tako imenovano koristno divjadjo in ropa-

ricami pri pozdravu lovini ni več. Včasih je bil npr. lisicam odrejen nečasten prostor neke ob strani, sedaj so — odloča velikost divjadi — v vrsti pred zajci. Čez uplenjeno divjad nikdar ne stopamo, ker bi bilo to v nasprotju s spoštovanjem, ki naj ji ga lovec izkazuje.

Vodja lova ali kdo drug od njega pooblaščen med polaganjem plena zbere od udeležencev, zlasti strelcev, vse potrebne podatke z lova, ki jih želi imeti lovska družina (navzoči lovci, kaj in koliko je kdo uplenil, oddani strelci itd.). Zabeleži že tudi, kdo bo vzel kak kos divjadi zase, da blagajnik LD kasneje lahko obračuna. Po možnosti naj se divjačina na lovu ne plačuje, ker sicer utegne zgledati kot barantanje za meso na trgu.

Ko si lovci in gonjači ogledajo plen in se pogovore o vsem značilnejšem na lovu, se vodja lova skupno z vodjo brakirjev postavi ob vrste divjadi na desnem krilu in pozove: »Tovariši, zbor ob lovini!« Lovci in gonjači se postavijo v vrsto ali dve vrsti ob lovini tako, da so z divjadjo vred obrnjeni v isto smer, po možnosti proti lovišču, kjer so doživeli lepe lovske užitke. Torej se udeleženci lova postavijo enako kot za zbor pred brakado oziroma pred skupnim lovom. Razgovor potihne, lovci nehajo kaditi.

Najstarejši način razvrstitve lovcev in gonjačev ob lovini, še iz fevdalne dobe, je bil, da so se na eni strani uplenjene divjadi postavili lovci — pripadniki vladajočega razreda, na drugi — ločeno od njih — pa brezpravni gonjači. Kasneje se je ta način razlikovanja prilagodil času; gonjačem je bilo točno določeno mesto za divjadjo, lovcem pa pred divjadjo. To so utemeljevali z razlago, da gonjači stojijo za divjadjo zato, ker so jo na lovu gonili proti lovcem. Naši lovci so pri tem na splošno že zdavnaj prenehali z razlikovanjem med lovcem in gonjačem, zlasti še, ker so kot gonjači večkrat tudi lovci sami.

Če je bila na lovu uplenjena velika divjad, lovovodja tedaj izkoristi priložnost, da stopi k uplenitelju in mu po lovskem običaju čestita lovski blagor in izroči vejico plena. Ob tem je umesten tudi krajši nagovor. Potem se vodja lova vrne na svoje mesto ob vodji gonjačev in zapove: »Pozdrav lovini!« Vodja gonjačev (ali kak drug dober trobač-lovec) zatrobi na lovski rog melodijo Ob lovini (Naš lov I, str. 79) ali pa v primernih presledkih tri signale kot ob zaključku pogona. Vsi udeleženci lova medtem stojijo mirno, lovci s puško na levi rami s cevmi spredaj navzgor. Po melodiji se lovovodja odkrije v spoštljiv pozdrav mrtvi divjadi, rekoč »lovski blagor«, in se zopet pokrije. Hkrati se odkrijejo tudi vsi udeleženci lova in odgovorijo: »Hvala!« Besede lovovodje in vseh navzočih se v tem primeru nanašajo na divjad, češ da gre njej zahvala za doživeti lovski blagor. Pozdrav lovini je s tem pri kraju in lovovodja pozove udeležence, da si skladno s predpisi lovske družine izberejo plen.

Vtisi z mednarodne razstave psov

S. K.

Za nami je letošnja največja kinološka manifestacija, ki naj bi pokazala, koliko smo zadnja leta napredovali pri vzreji lovskih psov. Razstava je bila dva dni, 14. in 15. septembra, ter jo je organizator prav posrečeno razdelil v dva dela, v razstavo športnih in razstavo lovskih psov.

V celoti je bilo prijavljenih 516 psov 70 pasem iz osmih držav. Privedenih pa je bilo nekaj manj psov, predvsem je manjkalo nekaj inozemcev, doma pa so morali ostati tudi lastniki s psicami, ki so se pričele goniti. Razstava se je vršila v hali Tivoli, ki se je izkazala kot idealna za takšno prireditve, saj je nudila v večji dvorani dovolj prostora za razstavne bokse, v manjši pa za ocenjevalne kroge in kasneje tudi za predvajanje pasem številnim gledalcem, podeljevanje pokalov in nagrad najlepšim psom oz. njihovim lastnikom ter seveda tudi za zelo zanimiv nastop šolanih nelovskih psov.

Lovskih psov je bilo prijavljenih 294, sedemindvajsetih pasem. Številčno so prednjačili kratkodlaki istrijanci in nemški kratkodlaki ptičarji, takoj za njimi pa lovski terierji. Po številu krepko zastopani so bili tudi brak-jazbečarji in jazbečarji.

Zanimivo je primerjati odziv lovcev-vodnikov iz posameznih lovskih zvez. Najštevilnejša udeležba razstavljenih psov je bila iz območja celjske

Kratkodlaki istrijanci — prvaki

Foto C. Pogačar

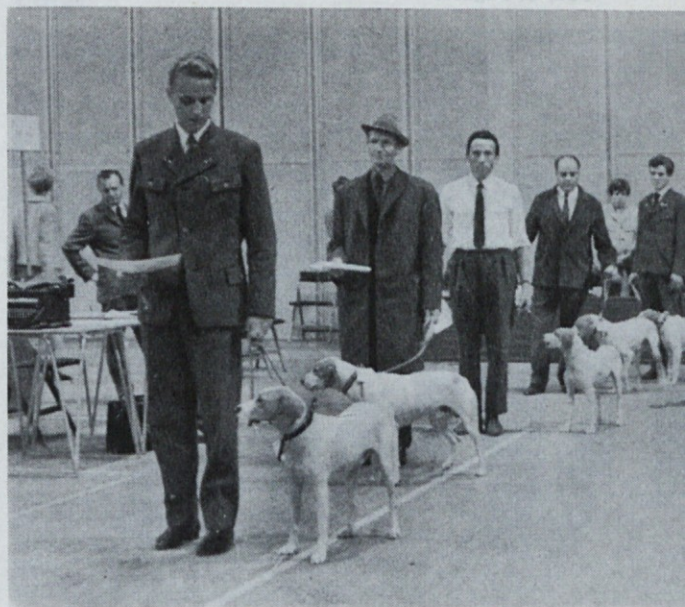

Foto C. Pogačar

Najlepši resasti in kratkodlaki nemški ptičarji

Foto VI. Pleničar

Mimohod prvakov

Brak-jazbečarji prvaki

Foto C. Pogačar

zveze. Precej je bilo odziva tudi med ljubljanskimi, pomurskimi, kočevskimi in gorenjskimi lovci, medtem ko je bilo razstavljalcev iz območij drugih zvez zelo malo. Predvsem iz Maribora in Ptuja je bila udeležba zelo pičla, kljub temu, da imajo tamkajšnji lovci veliko lepih in dobrih psov. Najbolj pičel pa je bil odziv zavodov za gojitev divjadi oz. gojitvenih lovišč, kljub temu, da bi poklicni lovci morali sestavljati jedro vzrediteljev in vodnikov.

Oko vsakega obiskovalca se je najprej ustavilo na kratkodlakih istrijancih, ki so se predstavili kot izredno izenačena pasma, saj še na nobeni razstavi do sedaj ni bilo privedenih in ocenjenih toliko odličnih predstavnikov te pasme. Očitno je, da je kratkodlaki istrijanec med našimi lovci najbolj priljubljen gonič, za njegovo vzrejo in napredek pa skrbi cela vrsta prizadevnih vzrediteljev. Uspeh tudi ni izostal.

Resasti istrski goniči so bili skromno zastopani. Vidi se, da je ta pasma v zatonu, česar pa slovenski lovci in kinologi ne bi smeli dopustiti. Še je čas, da z načrtno in sistematično vzrejo ohranimo to pasmo. Resasti istrijanec je lep in plemenit pes in znan posebno kot odličen lisičar, mnogi pa so uporabni tudi za lov na divje prašiče. Naloga Kluba za goniče je, da zainteresira prizadevne vzreditelje za to pasmo.

Posavskih goničev, ki so med našimi lovci zelo priljubljeni, je bilo razstavljenih razmeroma malo. Še ti so bili neizenačeni in so imeli skoraj vsi isto hibo, to je premalo beline. Tudi pri tej pasmi bo potrebno še veliko selekcije in načrtno vzreje.

V odlični kvaliteti so se predstavili brak-jazbečarji. Predsednik avstrijskega »Dachsbrackenkлубa« je bil prijetno presenečen in mnenja, da spadajo odlično ocenjeni psi v sam vrh današnje vzreje.

Od krvosledcev sta bila razstavljeni samo dva hanoveranca. Kljub temu, da bi bili za naše pogoje boljši bavarski barvarji, teh nismo videli. Zelo številni so bili nemški kratkodlaki ptičarji, ki — kot kaže — uživajo med našimi lovci največ priljubljenosti. Psi so bili kvalitetno precej slabši kot psice, v poprečju sicer prav dobro ocenjeni, toda s preširokimi, neplemenitimi ali poentriškimi glavami. Psice so bile boljše, med njimi nekaj zelo plemenitih predstavnic svoje pasme. Nemški resasti ptičarji so bili številčno slabo zastopani, kljub temu, da vemo, da ta pasma pridobiva na priljubljenosti. Iz ocen razstavljenih psov si je težko ustvariti mnenje o kvaliteti te pasme pri nas.

Razstavljeni poentri, setri in mali minsterlandec so samo popestrili razstavo, imajo pa jih pri nas le redki ljubitelji. Škoda je, da se razstave niso udeležili hrvaški, vojvodinski in srbski lovci, ki v večjem številu vodijo in vzrejajo te vrste ptičarjev, pri njih priljubljena pa je tudi madžarska vižla, ki je na razstavi nismo videli.

Primorski lovci so predstavili našega najmanjšega ptičarja — epagneul bretona. Razstavljenе živali so bile zelo izenačene. Ker se je vzreja teh izredno uporabnih ptičarjev že precej razmahnila, je škoda, da nismo videli bretoncev tudi iz območja krške lovske zveze, kjer je ta pasma našla navdušene pristaše.

Med šarivci so se prvič predstavili nemški prepeličarji, z vzrejo katerih so pričeli na območju celjske zveze. Kaže, da je pričetek vzreje uspešen, saj so po mnenju sodnika razstavljeni prepeličarji prav dobre kvalitete.

Na žalost pa je slabše med koker in špringer španjeli. Posebno koker španjeli ne ustrezajo veljavnemu standardu, predvsem po obliki glave in predolgemu telesu. Med špringer španjeli je bila le ena psica domače vzreje odlično ocenjena, vsi drugi so prejeli le dobro oceno. Oba špringer španjela, ki ju je razstavljal inozemski gost in sta importirana iz Anglije, predstavljata razred zase, se pa posebno v tipu glave popolnoma razlikujeta od naših špringer španjelov. Posebno žalostno pri španjelih je to, da vse bolj prehajajo v nelovske roke, in bo ta pasma, če bo šlo tako naprej, za lov kmalu izgubljena.

Razveseljivo je bilo številno zastopstvo kratkodlakih in resastih jazbečarjev. Seveda pa se je veselje lovcu deloma ohladilo ob vesti, da iz inozemstva privedeni jazbečarji niso v lovskih rokah. Ti psi z globokim prsnim košem, ki se skoraj dotika tal in s kratkimi nožicami, niso uporabni niti za delo v rovu, še manj pa na prostem. Ker je jazbečar še vedno lovska pasma in pri nas k sreči še vedno pretežno v lovskih rokah, bi bilo nujno stremeti za tem, da se dosledno upošteva standard, ki zahteva psa z normalnim prsnim košem in toliko od tal, da se lahko v lovišču normalno giblje, da je uporaben za lov. Takšne jazbečarje imamo, to smo videli na razstavi. Sicer niso blesteli z odličnimi ocenami, toda v poprečju so bili prav dobri, posebno izenačena pa je bila vzrejna skupina črnih kratkodlakih jazbečarjev iz psarne »Žalec«, last LD Žalec, ki je bila verjetno sploh najlepša vzrejna skupina na razstavi. S premišljeno vzrejo naših jazbečarjev, ki so tudi na lovskih preizkušnjah dokazali lepe uspehe, bomo lahko dosegli lep napredek, posebno še, ker so se za to pasmo zavzeli resni vzreditelji.

Zelo številni so bili na razstavi tudi lovski terierji. V poprečju precej izenačeni, vendar smo ob tolikšnem številu razstavljenih psov pogrešali več odličnjakov, ki naj bi predstavljali sam vrh vzreje.

Razstava je v celoti zelo uspela. Izreden obisk lovcev iz vse Slovenije je dokazal, da smo jo po daljšem času že pogrešali. Edina umestna pritožba razstavljalcev in obiskovalcev je bila, da je bilo slabo poskrbljeno za prehrano. Tesen bufet ni prenesel navala in je kmalu vsega

Foto Vl. Pleničar

Kratkodlaki jazbečarji LD Žalec

zmanjkalo. Z nekaj iznajdljivosti bi bili lahko nudili obiskovalcem tudi toplo hrano in možnost, da bi sedli za mizo. Verjetno bi se našlo v Ljubljani podjetno gostinsko podjetje, ki bi to organiziralo.

(Ocenitev psov na razstavi stran 255!)

Zajec

Andrej Rant

*Skozi zeleni gaj
si tiho pritekkel
in nisi se vrnil
nazaj.*

*Mušica na cevi
ulovila te je
in roka brezsrčna
sprožila je.*

*»Pusti me živeti,«
so prosile rjave oči.
Dva udarca,
curek krvi . . .*

*Ubil sem te;
v sebi pa čutim oči,
prišlo je usmiljenje,
a na rokah je — kri.*

Zlatorog iz knjige dr. Julija Kugyja — Petsto let Triglava

Letos mineva 100 let, odkar je idrijski rojak Karel Dežman (Deschmann), kustos ljubljanskega muzeja, prvič objavil v Laibacher Zeitung pesem o Zlatorogu. Anton Aškerc pa je po Dežmanovem besedilu l. 1904 napisal svojo pesnitev oziroma narodno pravljico »Zlatorog«. Odlomek iz tega dela:

Lovec Bojan, ki stoji pred lovsko kočo nad Trento, s puško preko rame, pripravljen za odhod na lov, se ozira po gorah:

*»Planine moje sinje in zelene,
rad gledam vas ko materi v obraz!
O, dobro lovca ve poznate mene,
a kdo pozna vas boljše nego jaz
in puška moja? Ni nikjer ga pota,
po katerem nisem stopal še na lov;
po teh dobravah skritega ni kota,
od koder ne bi našel jaz domov.
Doline ni je, koder nisem hodil,
ni vrha, ki se nisem vzpenjal nanj;
ni gozda, po katerem nisem blodil,
prepada ni, ki gledal nisem vanj.
Brlogi temni vaši so mi znani;
vem, kod potiče plaha se divjad.
Ve gore mi stojite kot na dlani,
skrivnosti vaše vedel že sem mlad.
Planine moje, moja domovina,
na vas me silne spajajo vezi
nevidne, neločljive kakor sina
na mater drago veže srčna kri...«*

Lovske pravljice in pripovedke

Vladimir Pleničar

Pri prebiranju lovske in planinske literature sem našel prav malo lovskih pravljič. Malo teh je bilo objavljenih, pravzaprav le nakazanih. V celoti natisnjene sem zasledil le redke. Kot star lovec pa vem, da je med ljudstvom ohranjenih mnogo lovskih in planinarskih pravljič. Prav to je bil povod za misel, da bi lovske pravljič zbrali in jih v celoti objavili v »Lovcu«. Tako ne bi prešle v pozabo.

Pisatelj Josip Vandot opisuje v Planinskem vestniku leta 1941 pravljič »Od divje kože do Zlatoroga«. Lepo pravi, da Zlatorog ni edinstven in ni plod domišljije, oklepajoč se edino Triglava, temveč je odsev vraž, ki jih spletajo gorjanci okrog svojih gora: v strmih, težko dostopnih gorah žive skrivnostni zlatorogi, ki svet mogočne narode ščitijo in branijo pred človekom.

»Der Sagenbock« nemškega pisatelja grofa Franca Ks. Zedtwitza, ki napoveduje celo knjigo o znamenitem divjem kozlu z Begunjščice, pač ni sam v naših planinah in tudi ni edini Zlatorogov brat. Martuljkov bajni divji kozel — imena mu nihče ne ve — je daleč prekašal Zlatoroga po plemenitosti, umu in telesnih zmogljivostih. Živel je velik in močan na planoti, od koder je rušil skalovje; bil je črn s srebrnimi perutnicami, da je lahko letal od stene do stene kakor ogromen pravljični orel. Bil je tudi zvest varuh svojih čred; nobena lovčeva krogla ga ni mogla raniti. Bil je prijatelj ljudem, če so ga pustili v miru; kar pristrčno je bilo njegovo prijateljstvo z nekim mladeničem, ki ga je pognala v gore nesrečna, strastna ljubica do lepega dekleta. Mladenič je postal čarodej, živel z divjimi kozami in se zvezal v najtesnejšem prijateljstvu s krilatim divjim kozlom. Ta ga je nosil na svojem orjaškem hrbtu, kamor koli si je želel. Ljudje so ju večkrat opazovali, ko sta v jasnih mesečnih nočeh letela nad Dolino pri Dobraču. Tam sta se spustila na tla, kjer je nesrečni mladenič imel lepo ljubico — čarovnico.

Po kranjskogorskih planinah, med Prisojnikom in Škrlatico, je nekdanje kraljevala prelestna srebrna bela divja koza. Kdor je bil v srcu še nedolžen, ji je lahko videl med roglji žarečo zlato krono. Ta kraljica je bila sveta, noben lovec ji ni upal stopiti na pot, žalžene so jo spremljale. Dandanes je ne vidi nihče več; umaknila se je pred radovednimi očmi, ki so jo povsod zasledovale.

Lepe so tudi pravljič o Zlatorogu in belih ženah v Triglavskem pogorju, ki so jih spesnili Baumbach, Funtek in Aškerc. V Dolini Triglavskih jezer in skalnati Komni so nekdanje prebivale bele

Foto VI. Pleničar

Lovec povesod vidi divjad

žene, krotka in ljudomila bitja. Po gorskih rebrih so pasle kože siromašnih ljudi po sočnih zeliščih in zdravilnih planinskih cveticah, ki so jih same posejale. Bolnim ljudem v dolini so sočutno lajšale boleznin in tegobe. Toda človeka niso trpele v svoji bližini. Njihove bele kože je vodil Zlatorog, ki je čuval bivališče belih žen. Ljudi, ki so se hoteli približati belim ženam, je prepodil s kamnenimi plazovi. Zlatorog je bil čudodelna žival. Iz sleherné kapljice njegove krvi je zrastle cvetica, triglavska roža, ki je imela čudežno zdravilno moč. Njegovi zlati roglji so bili ključ do zakladov, ki jih je pod Bogatinom čuvala večglava kača. Pravljičjo o gamsu z zlatimi roglji je po Baumbachovi napisal Dinko v »Lovcu«, letnik 1954–1955.

V spomin sem si priklical planinca-pisatelja župnika Jakoba Aljaža, ki opisuje v Planinskem vestniku leta 1922 legendo o gamsu — Zlatorogu in od kod ime gore »Mlinarica«. Legenda pove, da je bil Mlinar iz Mojstrane strasten lovec. Živel je pred dvesto leti in je najraje zgodaj ob nedeljah hodil na lov. Preplezal je vse stene. Pa je prišlo drugače! Bilo je na kvatrno nedeljo — drugi pravijo, da na veliki šmaren — ko je zagledal v gori gamsa — Zlatoroga; v strmi steni se je tako zaplezal, da ni mogel ne naprej ne nazaj. Ko pastirji čez nekaj dni zaslišijo njegov glas in mu ne morejo pomagati, gredo po »go-

spoda« na Dovje. Ta mu pod steno da odvezo, Mlinar pa pade s stene mrtev. Zapeljal ga je Zlatorog. Od tod ime gore Mlinarica.

Za 30-letnico Savinjske podružnice SPD v Gornjem gradu, leta 1926, je njen načelnik Fran Kocbek uredil spomenico z naslovom »Savinjske Alpe«. Med pravljicami je napisal tudi nekaj lovskih, kot »Divja jaga«. Kadar je »divja jaga«, se ponoči sliši gonja psov in pokaanje pušk. Če dobi človeka »divja jaga«, mora stopiti v »kolorižo«. Nekoč je nekega fanta dobila »divja jaga« v Podvolovjeku. Skočil je vstran, a divji lovec mu je zapičil sekiro v glavo. Ta je šel vprašat župnika, kaj naj stori. Gospod so mu rekli, naj gre čez leto dni, isti večer in isto uro na kraj, kjer mu je divji lovec zapičil sekiro. Res, prišel je divji lovec, mu izdrl sekiro in fant je bil zopet zdrav.

Mnogo lovskih in planinskih pripovedk je po ustnem izročilu ohranjenih med ljudstvom. Neopopravljiva škoda bi bila, če zapadejo pozabi. Morda bodo te vrstice pripomogle, da se bo oglašil ta ali oni s kako svojevrstno lovsko pravljico in s tem obogatil naše zapisane ljudske zgodbe.

Še enkrat o odstrelu gamsov

Ing. Milan Dečko

Ko sem pisal članek o odstrelu gamsov pod gornjim naslovom, ni bil moj namen polemiziranje, temveč sem hotel vnesti več jasnosti v problematiko gojitvenega odstrela gamsov, in načelno zavzeti stališče, ali je z gojitvenega stališča opravičljiv tudi odstrel mladih, gojitveno neustreznih gamsov, ali pa naj se vrši odstrel predvsem samo v razredu odraslih, kakor zastopa stališče Miloš Kelih v svojem članku v 7. št. Lovca. Povod za moje pisanje je bila trditev pisca M. K., da »določati poseben kriterij za ocenjevanje trofej tri in štiriletnih kozlov, ni pravega razloga, ker teh v praksi in po načelih gojitve ne streljamo, razen v primeru strogo gojitvenega značaja«. V nadaljevanju pisec piše: »tudi odstrelni odstotek II b (12%), to je nelovnih gamsov, je prevelik in daje pomislek, koliko od teh je bilo res tako slabih, da ne bi mogli počakati do petega leta starosti«. Ker se s stališčem pisca nisem strinjal, sem to v svojem odgovoru na njegov članek tudi napisal in svoje stališče utemeljil.

Pričakoval sem, da bo o obravnavani temi spregovoril še kdo drug, tako da bi na koncu razprave zavzeli določeno stališče, katerega naj bi v bodoče upoštevali pri gojitvi gamsov. Smatram

za potrebno poudariti, da je upravičeno govoriti izključno le o odstrelu II b gamsov, in da gamsi II a sploh niso predmet razprave.

V odgovoru M. K. na moj članek je precej protislovij in bo na vse težko odgovoriti. Da pa razprava ne bi prešla okvira stvarnih razglabljanj in izgubila na resnosti, bom odgovoril samo na stvari, za katere menim, da sem piscu dolžan odgovoriti.

M. K. opisuje način življenja gamsov v njihovem naravnem biotopu z vsemi nevarnostmi, ki jim groze pozimi in navaja celo višino snega. Tudi je omenil, da se gamsi v slabem vremenu umaknejo v gozdno zavetje. Sigurno ne zato, da bi jih tam zasul sneg, kot navaja pisec, temveč zato, da se umaknejo na varnejši prostor. Če katerega zasuje sneg, potem spada to k izgubam, s katerimi je pač treba pri gamsih računati. In ker so izgube pri gamsih nesorazmerno velike, jih seveda treba upoštevati pri planiranju odstrela. Uvodoma pripominja pisec, da ne odklanja odstrela mladih in da je bil pri svojih navedbah nekoliko površen. Navajanje odstotkov ima torej za površnost! Hkrati že takoj v začetku odstopa od svojih trditev v 7. št. Lovca, ko piše, da se tri in štiriletni kozli v praksi in po načelih gojitve ne streljajo (v praksi je uplenjenih 48 %). Da bo zadeva jasnejša, je potrebno poudariti, da spadajo v to kategorijo tudi II b kozli. Kakšna je razlika med gojitvenim in strogo gojitvenim značajem, mi ni znano. Odstrel II b kozlov je po mojem gojitvenega značaja, če pa je posredi bolezen, pa lahko takšen odstrel imenujemo tudi sanitarni, ker moramo bolne živali odstreliti neglede na kvaliteto.

V svojem »dokazovanju« se pisec opira na nedokazane trditve, prakso in pa statistične podatke,

ki v konkretnih primerih nič ne dokazujejo. Če je bilo med mladimi kozli odstreljenih 36 % II a kozlov, potem to ne dokazuje, kakor napačno sklepa pisec, da je kvaliteta naših dve in triletnih kozlov takšna, da slabih gamsov sploh ni, temveč zgolj, da se odstrel ne vrši pravilno. Odstotek kaže realizacijo odstrela in torej ni merilo za kvaliteto. Čim slabše se izvaja odstrel, tem večji je odstotek in obratno. Sigurno je, da lahko na odstotek vpliva tudi splošna kvaliteta gamsov in da je odstotek II a gamsov večji tam, kjer je splošna kvaliteta boljša, vendar pa to ne more vplivati v takšni meri, da bi edino odstrelni odstotek II a gamsov bil lahko merilo za splošno kvaliteto. Ker se odstotek menja iz leta v leto, ali meni pisec, da se hkrati menja tudi kvaliteta? Imam vtis, kakor da hoče reči, da slabih gamsov med mladimi sploh ni in ker jih ni, jih seveda tudi ni treba odstreljevati. Po njegovem prepričanju so že narava in težki življenjski pogoji izvedli tako temeljito selekcijo, da mi s puško v lovišču sploh nimamo več kaj iskati. Postreliti je samo še neustrezne stare gamse in gojitvenim načelom je zadoščeno. Tako enostavna pa seveda gojitev gamsov ni. In če slabih mladih gamsov ni, od kod se nato naenkrat pojavi 38 % slabih starih? Na drugem mestu pisec celo dokazuje, da se kvaliteta gamsov s starostjo izboljša.

Mogoče ni odveč omeniti, da je domovina gamsov bil vedno gorski svet, da jih v gore ni pregnal človek, kot se to navadno misli, čeprav se prav v novjšem času opaža močan premik gamsov navzdol, v področje hribovja. V času motorizacije bi logično pričakovali umik gamsov še više v gore. Gamsi torej živijo v svojem naravnem biotopu kot srnjad v svojem in jelenjad v svojem. Če so izgube znatno večje, je to pač pogojeno z eko-

loškimi razmerami. In če že naravna selekcija izloči slabše osebke, potem to sigurno ne moremo trditi za plazove, ki so največji sovražnik gamsov, da bi tudi ti odnašali in uničevali samo genetsko slabše zasnovane živali.

Kdo pa vrši selekcijo tam, kjer ni na metre debelo snega, kakor je vse področje Pohorja, Mozirskih planin, Menine, Komna, Uršlje gore, Pece, Raduhe, do Kamniških planin, kjer življenjski pogoji niso tako zelo težki, in narava sama ne izloča vsega slabega, kakor zatrjuje pisec, da se to godi na njegovem področju? Ali velja za to drugo področje drugo gojitveno načelo, ali pa zadostuje, če podvzemamo pri istem načelu le druge ukrepe? Menda ne bomo šli tako daleč, da bi trdili, da veljajo že za vsako gamsjo kolonijo druga gojitvena načela.

Po mnenju pisca smo torej že s samo pomočjo narave dosegli idealno strukturo staleža po kvaliteti in starosti, ko je pojav vsakega slabega mladega gamsa le še slučajen. Prišli smo torej do tistega idealnega cilja, za katerim moramo pri gojitvi divjadi stremeti, ki se pa v praksi sploh ne da doseči. Tega piscu ne morem verjeti.

Menim, da je strokovno razpravljanje o gojitvenem odstrelu gamsov s takih pozicij nevzdržno, ker v najvažnejše področje gojitve vnaša zmedo in stvari gotovo ne koristi. Zakaj potem sploh govorimo o gojitvenem odstrelu gamsov, če slabih gamsov sploh nimamo?

Glede očitka, da spodbijam strokovnost ocenjevalnih komisij na Koroškem, bi želel piscu pojasniti, da sta kriterij za ocenjevanje in strokovnost dva bistveno različna pojma. Kriterij je lahko ostrejši ali milejši pri enaki strokovnosti. Kar se tiče gamsa »pretepača«, kar naj bi bil gams na sliki I., sklepam, da je bil kozel prskač, ker je druge »boljše kozle« z uspehom odganjal od tropa in jih ni pustil do plemenitve. Če so bili le-ti trofejno boljši, to še ni dokaz, da so bili tudi boljši plemenjaki, ker je težišče gojitvenega odstrela predvsem na telesni teži in ne na trofeji. Če je z uspehom odganjal od tropa vse vsiljivce, je zelo verjetno, da je po izvršenem odstrelu prevzel njegovo mesto slabši kozel, in je veliko vprašanje, če je odstrel takega kozla sploh opravičljiv, ne glede na to, da je imel res le poprečno trofejo. V naravi je borba za koze med rivali neizprosna in praviloma zmaga močnejši. Pisec tudi sam navaja, da je bil kozel v dobri kondiciji. Navedbe pisca, da so po izvršenem odstrelu prišli do zaskoka boljši plemenjaki, je zgolj trditev, ki naj bi opravičevala odstrel, ni pa v ničemer dokazana. Lahko je bil odstreljeni kozel na določenem prostoru najboljši plemenjak. Nikjer nisem napisal, da so kozli, ki so v času prska pri tropu, tudi trofejno najboljši; nasprotno, trdil sem, da so lahko tudi kozli samo s poprečno trofejo dobri plemenjaki.

Foto R. Cenčič

Trditev pisca, da se pri pravilnem spolnem razmerju pri gamsih le redko zgodi, da pridejo do ploditve premladi kozli, ima zgolj deklarativen značaj, ker izhaja iz predpostavke, da je spolno razmerje pravilno. Ker pa pri nas to v večini primerov ni, in je v korist koz, starih kozlov pa primanjkuje, je taka trditev napačna. Tudi sam sem se prepričal, da je triletni kozel zaskočil kozo, ko je kozel prskač odganjal drugega vsiljivca. To lahko potrdijo lovci, ki vse življenje žive med gamsi. Čudi me, da bi M. K. tega iz prakse ne vedel.

Osnovno vprašanje naj bi bilo o upravičenosti odstrela II b gamsov. Nihče tudi odstrela II a gamsov ne propagira in še manj zagovarja. Če se zdi piscu odstrel II b gamsov v višini 12 % previsok, naj utemelji, zakaj bi jih ne streljali. Trditev, da jih ni, ker jih je izločila narava, ali da niso tako slabi, da ne bi mogli dočakati petega leta, je neosnovana. Ali pozna pisec kvaliteto gamsov po vsej Sloveniji tako dobro, da ve, da slabih gamsov ni? Če padajo namesto II b II a gamsi. to ne pomeni, da je treba menjati gojitvena načela, pač pa na način odstrela, kar bi bil predmet posebne razprave, v konkretnem primeru pa ni govora, kako naj se odstrel vrši, temveč kaj smemo streljati.

Glede odstrela gamsov v LD Kranjska gora sem se oprl na trditve pisca v 7. št., češ »da tam streljajo domala le starejše (lovne) gamse, kaj redko z rdečo piko, in mladih nelovnih gamsov niti ne planirajo za odstrel.«

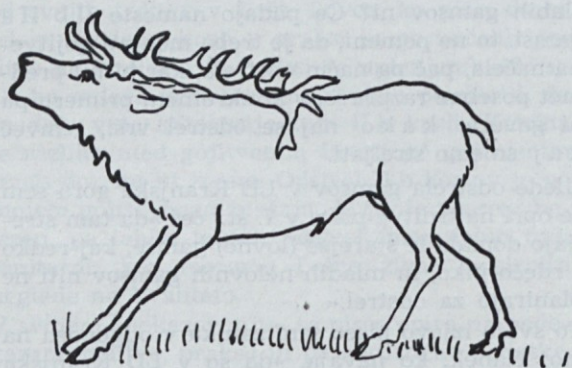
To svojo izjavo pisec sam zanika v odgovoru na moj članek, ko navaja, »da so v LD Kranjska

gora lovci, ki po več desetletij goje gamse: ti gotovo ne dopuščajo, da bi škart gamsi prešli v zaželeni starostni razred«. To pomeni, da slabe gamse prej odstrelijo! Član LD Kranjska gora, tovariš Grm v svojem članku v 1. št. letošnjega Lovca navaja, da gre poprečna odstrelna starost njihovih gamsov skoraj vedno na račun kake dvajsetletne koze. Na račun take koze lahko odstrelimo tri štiriletne kozle, pa je poprečna odstrelna starost še vedno 8 let! Če sem s to pripombo kaj zakrivil, se oprostam. Sklepal sem pač iz piščevih trditev. Logično pa je, če škarta pravočasno ne postrelimo, da zraste v starejši starostni razred in zato ni potrebno, da bi bilo veliko rdečih pik. Sedaj vidim, da tamkajšnji lovci sami pravočasno poskrbijo za odstrel.

Pisec nadalje omenja, da ima LD Kranjska gora na mejnem področju z Avstrijo težek položaj, ker tam avstrijski lovci od avgusta do oktobra postrele najboljše kozle, med kozami na naši strani pa v prsku gospodarijo po največ tri, štiri letni kozli. Medtem pa pisec v dveh člankih zagovarja odstrel starih gamsov! Ko pisec tolmači sistem znanstvene razdelitve pri Tirolcih, hkrati ugotavlja, »da je pri nas zelo malo kozlov nad osem let, kot to dokazujejo podatki«. To pomeni, da bi morali nekaj let počakati, da se kozli dovolj postarajo. Tudi če bi pustili, da bi vrasli vsi odstreljeni II a kozli med odrasle — bi bila to samo začasna rešitev, ker bi jih kaj kmalu, po predlogu pisca, 90 % postrelili.

Če misli pisec pod besedama »pri nas« na svoje področje, mu to rad verjamem, za naše (celjsko) področje pa podatki drugače govore. V lovišču LD Solčava, kjer vladajo ekstremni ekološki pogoji, je bilo uplenjenih zadnjih 10 let po deset kozlov letno, od tega po štirje s poprečno odstrelno starostjo 10 let. Leta 1965 je bil uplenjen kozel, star 16 let, dva po 11 let in eden 10 let, 1966. leta 3 kozli po 12 let, eden 9 let in leta 1967 dva kozla po 14 let, eden 10 let in dva po 9 let. Podobno je tudi pri drugih družinah v Zg. Savinjski dolini. Omenim še, da meji lovišče LD Solčava skoraj v vsej svoji dolžini na severu z Avstrijo in da v prsku med kozami ne gospodarijo tri do štiriletni kozli.

(Se nadaljuje)

Lovska razstava v Novi Gorici

Francè Cvenkel

Praznovanju 25. obletnice priključitve Slovenskega primorja Jugoslaviji so se pridružili tudi lovci goriške lovske zveze, ki so hkrati proslavili 20-letnico ustanovitve njihovih lovskih družin, 20 let, odkar so tako rekoč prvič vzeli v svoje roke lovišča nekdanjih italijanskih zakupnikov. Poseben poudarek njihovem praznovanju je dala skrbno pripravljena lovska razstava, o kateri je bila javnost seznanjena po časopisih in 19. septembra tudi po televiziji. Razstava je bila od 13. 9. do 22. 9. 1968 v lovskem domu v Novi Gorici in si jo je ogledalo nad 4000 ljudi, predvsem šolska mladina. Obiskovalec je lahko dobil vtis, da so razstavljene trofeje, grafikoni in razstavni prostori z lovskim domom vred povezana celota, ki predstavlja 20-letno delo in uspehe 43 lovskih družin goriške lovske zveze.

Od 18 področnih lovskih zvez v Sloveniji se samo še dve lahko ponašata s približno enakim lovskim domom. Občni zbor LZ Gorica je leta 1961 sprejel predlog člana LD Gorica Ivana Bizjaka, da si goriški lovci zgrade svoj lastni lovski dom. Sledila je navdušena akcija pri zbiranju finančnih sredstev, lesa in drugega gradbenega materiala, v kateri so sodelovale vse lovske družine. Podjetje Soške elektrarne je darovalo parcelo in tovarna v Anhovem cement, salonit pa dala po nižji ceni. In goriška zveza je pričela z delom v lastni režiji. V lovskem letu 1962/63 je bil dom pod streho. Še isto leto pa je prišlo do krize; dom je bil namenjen in ocenjen za prodajo. Toda zmagala je večina, naslednje leto je bil dom dograjen in 8. 12. 1964 slovesno odprt. Ob pričetku del so najeli tudi 2 milijona 400 tisoč din posojila; letos bodo poravnali še preostalih 15 tisoč novih dinarjev dolga. V pritličju so pisarna lovske zveze, prostorna avla in dvorana, torej precej prostora, ki je še posebno koristno služil za razstavo. V pritličju je še trgovski lokal; v najemu ga ima goriški »Grosist«, ki oskrbuje tudi lovce z raznim blagom. V nadstropju je stanovanje za zvezinega tajnika in še dve sobi, ki ju dajejo v najem. Lovski dom v Novi Gorici predstavlja danes vrednost 500 tisoč novih dinarjev in je v ponos vsem lovcem goriške zveze.

Ob vhodu v avlo je vzdana spominska plošča padlim lovskim tovarišem v NOB iz goriške lovske zveze. Ob tem prazniku primorskega ljudstva so goriški lovci še posebej počastili spomin padlih, saj so s svojimi žrtvami pomagali graditi tudi temelj naprednega lovstva v Slovenskem primorju.

V avli so prikazali veliko divjad iz lovišč goriške zveze, v prvi sobi pa so bili v glavnem preparati male divjadi in roparic, grafikoni in prikaz razvoja srnjačjega rogovja. V dvorani so prevladovali zlasti trofeje jelenov, divjih prašičev, gamsov in srnjakov, preparati ruševcev, divjih petelinov, belke in gozdnega jereba. Tu so obiskovalci videli najboljše trofeje iz lovišč goriške zveze, pa tudi rogovje srnjakov kategorije II b, torej takšnih srnjakov lanščakov, ki v lovišče ne sodijo. Skoraj vsak razstavljeni preparat je pojasnjeval napis. Ne bi pa bilo napak, če bi bili napisi še »zgovornejši«, zlasti zato, ker si je razstavo ogledalo mnogo nelovcev. Toda primerna razlaga je to nalogo opravila še bolje.

Na veji ob spominski plošči padlim lovцем je sedel mlad, enoleten planinski orel. Lovec Kandus iz Vrtovina pod Čavnom mu je pred šestimi leti s kroglo prestrelil perut. Sam ga ni mogel najti, pač pa so ga našli po naključju koscil. Planinski orli so stalni prebivalci nad 1300 m visokega Čavna in Kuclja že nad 10 let, morda pa tudi drugih strmih skalnih južnih grebenov Trnovskega gozda. Najbrž so semkaj prišli s Tolminskega, kjer so pogostni in se lovci pritožujejo, da delajo škodo. Prvi uplenjeni planinski orel na Goriškem, točneje na področju občine Ajdovščina, pa je bil uplenjen na Erzelju že pred 16 leti. Bila je orlica. Strel jo je prese-netil, ko je trgala divjega zajca. Čez razpete peruti je merila 2,20 m. Sedaj na novogoriški gimnaziji kot preparat služi za učilo. Pred tremi meseci pa je nek avtomobilist našel na cesti blizu Čepovana mrtvega, nad 5 kg težkega orla. Najbrž ga je ubil električni tok, ko se je zadel v daljnovo-d. V loviščih lovskih družin Vojkovo in Podnanos — vse na območju občine Ajdovščina — je bilo po vojni uplenjenih že 10 planinskih orlov.

Planinskemu orlu nasproti je sedela nekoliko manjša, po prsni pretežno bela ptica ujeda. Poprečen obiskovalec razstave bi jo težko spoznal, ker ni bilo zraven napisa. Vsekakor zelo redka ptica. Kačo je imela v kljunu, ko je omahnila smrtno zadeta. To je orel kačar, uplenjen v lovišču LD Anhovo. Lovec, ki je pritisnil na sprožilec, ptice najbrž ni poznal, ali pa jo je ustrelil zato, ker je posebna redkost. Ubil je stalno zaščiteno in lovstvu neškodljivo ptico. Velja torej ponoviti znano lovsko pravilo: sproži vedno samo na žival, ki jo dobro poznaš in veš, da ni zaščitena. Kam bi tudi prišli, če bi vsak lovec streljal na redke živali, saj so te zaščitene najbolj potrebne.

Enako nepravilno je ravnal P. L., lovec z Branika, ki je pred štirimi leti sestrelil beloglavega jastreba ali plešca. Tudi več drugih lovcev z Goriškega je imelo priložnost, da bi ga uplenili, vendar so spoštovali predpis, po katerem je ta ujeda zaščitena. Sicer beloglavi jastreb živi po gorovjih sredozemskih dežel, od

Foto F. Cvenkel

Lovski dom v Novi Gorici

Portugalske, južne Francije, čez Italijo do Balkana. Priklati pa se tudi v severnejše predele. Čez peruti meri poprečno 2,60 m, torej nekako pol metra več kot planinski orel. Plešec je peščno rumen do blede rjav in ima črne peruti in rep, po glavi in vratu pa je belo puhast. Glavna hrana mu je mrhovina. Lovec P. L. jastreba seveda ni razstavil, ki mu nagačen krasi lovsko sobo, pa saj bi s svojimi razpetimi perutmi zavzel tudi preveč prostora. Nekaj dni pred začetkom lovske razstave so tolminski lovci videli kar šest plešcev, ki so leteli proti Bovcu. Smer njihovega leta so si razložili s kužno slepoto, ki je v tem predelu pahnila mnogo gamsov v prepade za hrano krokarjem, orlom in končno še pleščem.

V avli razstavljenega volka je 18. sept. 1966 uplenil Jože Krapež iz Otlice v lovišču LD Kozja stena. To je prvi in zadnji uplenjeni volk na območju goriške zveze v zadnjih 83 letih. Jože

Volk Jožeta Krapeža

Foto M. Ličen

Krapež je na visoki preži čakal srnjaka, ko se je pojavil pred njim volk, ki je v tem lovišču večkrat mesaril med divjadjo. Volkovi se vsako leto pojavijo v Trnovskem gozdu, na Nanosu in Predmeji. Na Nanosu so trije volkovi pozimi 1965/66 raztrgali okrog 30 srnjadi. Lovci so poskusili vse, da bi obvarovali pred njimi divjad. V lovišču LD Nanos so s strihninom zastrupili konja in baje tam v bližini čez nekaj mesecev našli okostje poginulega volka.

Ob deblu se je vzpenjal nagačen mlad medved, malodane medvedek, uplenjen lani poleti na Nanosu. Primer medveda, kakršnih naj lovci ne bi streljali. Toda lani v istem času je padel medved enake velikosti tudi pri Mostu na Soči. Letos, v tednu goriške razstave, pa je bil na meji goriške zveze, v lovišču LD Otavnik, LZ Idrija, uplenjen še tretji nedorasel medved. Letošnji občni zbor LD Gorica je obsodil takšno početje. Ni se strinjal tudi z odločbo rep. sekretariata za gospodarstvo o rajonizaciji medveda, po kateri je ta divjad izven določenega področja brez sleherne zaščite. Zadnjih osem let je medved na Nanosu stalen, v nekaterih loviščih goriške zveze pa prehoden. Če izvzamemo podplatarja, ki je leta 1963 na Avški gmajni pobil nekaj goved, medvedi v goriških loviščih ne povzročajo škode.

Razstavljeno jelenje rogovje je pričalo, da ima Goriška tudi jelenjad, kakih 80 staleža. Še najprimernejši biotop za jelenjad na tem področju je Nanos. Rogovje je svojstveno, ne posebno veliko, skoraj čokato. Izven Nanosa, kjer jelenjad povzroča večje škode, je lov nanjo povsem sproščen.

Sr nj a d je na splošno danes glavna divjad goriških lovišč, medtem ko je bila tod še po vojni izredno redka. Zasluga za takšno razmnožitev te divjadi gre v prvi vrsti ugodnim podnebnim razmeram z milimi zimami, napredni lovski zakonodaji, discipliniranosti lovcev in smotrnemu gospodarjenju lovskih družin, ki jih vseskozi usmerja lovska zveza v Novi Gorici. Grafikon je prikazoval v lovskem letu 1951/52 stalež 2280 in odstrel 97, v lovskem letu 1966/67 pa stalež 10 315 in odstrel 1624. Glejte še nekaj primerov pravih skokov v porastu staleža in odstrela:

LD	Lov. leto	Stalež	Odstrel
Kanal	1952/53	62	—
	1953/54	68	1
	1966/67	430	60
Trstelj	1957/58	—	—
	1958/59	28	1
	1966/67	288	84
	1967/68	350	101
Gorica	1951/52	23	—
	1952/53	38	1
	1966/67	616	86

Vsekakor velja, da je razvoju srnjadi na splošno sedanja doba zelo naklonjena, vendar brez pomoči lovcev uspehi ne bi bili tolikšni. Pomanjkanje vode je značilnost kraškega sveta, v življenjskem prostoru srnjadi pa nujno potrebna. Zato so goriški lovci morali zgraditi mnogo napajališč. LD Grgar je npr. udarniško zgradila več betonskih napajališč na Banjški planoti, Črni glavi in Podlaški gori. Napajališča v obliki kotanj držijo po 2000 l vode; zgrajena so tako, da jih tudi led pozimi ne razžene. Značilnost srnjadi goriških lovišč je tudi teža. Najtežja srnjad je na področju Spodnjega in Goriškega Krasa. Posamezne živali so dosegle tudi 36 kg bruto teže. V smeri Tolminske, ki je s svojimi lovišči sestavni del goriške zveze, teža srnjadi pada. Toda v lovišču LD Kanal je še zelo močna. Poprečen iztrebljen srnjak tehta tod 22 kg, ni pa redek s 25 kg. Italijan Z. V. je tu uplenil leta 1965 srnjaka, ki je iztrebljen tehtal 30 kg. — Najboljše srnjačje trofeje so tudi s Spodnjega Krasa in iz lovišča LD Planota nad Slapom ob Idrijci. Najboljša razstavljena trofeja s 147 točkami in tremi zlatimi medaljami je bila iz LD Planota.

Razstavljenih 90 gamsjih trofej, vse od 97 do 116 točk, večina od teh z bronasto, srebrno ali zlato medaljo, so bile v glavnem s Tolminskega, iz lovišč lovskih družin Bovec, Log pod Mangartom, Soča, Čezsoča, Tolmin, Drežnica, Podbrdo. Dokazovale so, da se ta lovišča ponašajo z močnimi gamsi. Goriška lovska zveza gojivti gamsa posveča nasploh veliko pozornost in stremi za tem, da bi se ta povsem neškodljiva divjad naselila v vseh predelih njenega območja, kjer so zanjo količkej ugodni življenjski pogoji. Medtem, ko so gamsi na Tolminskem že od nekda, so se na področju občine Ajdovščina prvi pojavili nekako pred desetimi leti, kmalu po tem, ko sta LZ Postojna in LZ Slovenije naselili gamse na vzhodni, postojnski strani Nanosa. Vendar jih lovske družine s tega področja — Vojkovo, Nanos, Hubelj, Čaven — vodijo v svojih staležih šele zadnji dve leti. Na Čaven in Kucelj so gamsi prišli najbrž z Golakov, lovišče LD Trnovski gozd. Po južnih grebenih Trnovskega gozda pa se je ta divjad pomaknila tudi proti zahodu, pojavila se je v skalovju nad izvirov Lijaka, na Gabrijelu, onstran Soče na Sabotinu in zadnjo zimo tudi na Skalnici (Sveta gora). Pripomniti je treba, da nobeden od navedenih hribov ne dosega 700 m nadmorske višine. Vse kaže, da gamse semkaj vlečejo ugodni življenjski pogoji z milimi zimami. Na vsak način pa je osnovni razlog za naseljevanje gamsov na novih področjih dober stalež v izrazitih gamsjih revirjih. Avgust in Štefan Beguš, funkcionarja LD Podbrdo, sta zatrjevala, da njihovo lovišče ne prenese večjega gamsjega staleža, kot ga že ima, in nista bila zadovoljna s prenizko obdobjem odstrelom te divjadi. Sedaj imajo torej tudi

tri lovske družine z območja novogoriške občine — Lijak, Gorica, Sabotin — gamse kot stalno divjad. Grafikon na razstavi je prikazoval za celotno zvezino območje v lovskem letu 1951/52 stalež 443 gamsov, odstrel pa 23, v lov. letu 1966/67 pa že stalež 2058 in odstrel 225. V loviščih z območja goriške in ajdovske občine računajo, da je letos gotovo 70 gamsov. Na vseh teh na novo naseljenih področjih so gamsi povsem zaščiteni in je dovoljen sem in tja le kak izjemen gojitveni odstrel. Lovci goriške zveze upajo, da bodo pri gamsih v bodoče imeli še več uspehov, če jim kužna slepota ne bo prekrizala računov. V lovišču LD Bovec je ta bolezen do 9. 9. 1968 ugonobila evidentirano nad 100 gamsov, LD Log pod Mangartom pa jih je utrpela nad 70. Lovski družini Soča je bilo do navedenega dne prizaneseno samo s tremi žrtvami kužne gamsje slepote. Zadnje preiskave so ugotovile, da je ta bolezen na omenjenem področju močno razširjena tudi med ovčami, saj je teh, ki se prosto brez pastirja pasejo po planinah, slepih kar polovica. Najbrž je ta slepa drobnica zanesla bolezen med gamse. Sekretariat za gospodarstvo SRS je že zagotovil sredstva za odkup teh ovc.

Sredi razstavljenih preparatov divjih prašičev in čekanov je bila mogočna merjaščeva glava, delo mlade preparatorke Angelce Šimac v Postojni. Sicer pa to ni njen edini preparat na razstavi. S triletno štipendijo lovskih zvez Nova Gorica, Koper in Postojna je v Ljubljani dovršila preparatorsko šolo. Sedaj pa že nad eno leto peparira v Postojni za lovce vseh treh zvez. Adaptirala je tudi že preparatorsko delavnico; vsaka lovska zveza ji je dala brezobrestno posojilo v višini 6020 N din za dobo petih let. — Med merjaščevimi trofejami je razstavil najmočnejšo Mirko Leban, s 126 točkami in tremi zlatimi medaljami. Merjasca je uplenil v Kalu nad Kanalom. Verjetno pa to niso najmočnejši čekani na Goriškem. Letos junija je padel pri Renčah, v lovišču LD Fajtji hrib, merjasec, težak 153 kg, z 29 cm dolgimi čekani in s 129 točkami. — Kakor na splošno povsod v Sloveniji tudi na Goriškem stalež prašičev upada. Eden izmed vzrokov je gotovo kostanjev rak, ki je v zadnjih letih domala uničil ves domači kostanj na Goriškem. Tako so divji prašiči ostali brez glavnega vira hrane. Prvi prašiči so se pojavili leta 1948 v lovišču LD Anhovo, potem v kanalskem lovišču in Trnovskem gozdu. Največ v vsej povojni dobi je bilo uplenjenih v loviščih goriške zveze v lovskem letu 1954/55 — 79 prašičev.

Od male divjadi je na Goriškem fazaan edini, ki je še kar dobro zastopan v vseh zanj primer- nih loviščih. Grafikon je obiskovalcem prikazo- val, da so imeli na Goriškem v lovskem letu 1951/52 1131 spomladanskega staleža fazanov in odstrel 103, v lov. letu 1962/63 stalež 8490 in od- strel 1911, v lov. letu 1966/67 stalež 7190 in od- strel 2611. Torej zadnje leto rahlo nazadovanje.

Upravni odbor LD Gorica

Seveda bi tudi fazanu slaba predla, če ne bi bilo vlaganja. LD Fajtji hrib vzreja fazančke za svoje lovišče kot tudi za prodajo v lastni fazaneriji. Letos so valili v njihovem inkubatorju dvakrat po 1200 jajc. Skupno so goriške lovske družine v petih letih spustile v svoja lovišča 11 000 osem- tedenskih fazančkov. Pravijo pa, da pravega uspeha ni bilo. Poskusili so na drug način. Letos februarja so lovske družine Kanal, Erzelj, Dorn- berk, Grgar, Pođnanos, Trstelj kupile od Agro- eksporta — Beograd 400 odraslih, pozimi odlov- ljenih fazanov, v razmerju 1 petelin 4 kokoši, po 60 N din za fazana. Pravijo, da je naselitev odlično uspela in da bodo v bodoče po možnosti vlagali le odrasle, v lovišču odlovljene fazane.

Kljub splošni skrbi za poljsko jerebico in omejenemu odstrelu njen stalež tudi na Go- riškem zelo nazaduje. Do leta 1953/54 se je sta- lež še večal, ko je spomladi tega leta dosegel 2420. Od tega leta pa število jerebic porazno

Pogled v lovišče LD Podbrdo

Foto F. Cvenkel

upada. V lovskem letu 1966/67 so lovske družine javile skupno le še 944 jerebic. LZ Gorica je za 4 lovske družine preskrbela od Agroeksporta — Beograd 200 jerebic, par po 160 N din, da bi se vsaj delno popravilo šibko stanje v loviščih.

Nekoliko boljše kot z jerebico je z zajcem. Toda tudi ta divjad doživlja krizo. Grafikon je prikazoval najvišji vzpon v lovskem letu 1954/55 s spomladanskim staležem 12 500 in z odstrelom 4279. V naslednjih letih stalež pada. V lov. letu 1964/65 stalež in odstrel padeta najnižje: prvi na 7137, drugi na 3243. Potem se stalež in odstrel zopet dvigata. Letošnja zajčja letina je baje zopet nekoliko boljša. Lovske družine goriške zveze so lani in letos kupile od Agroeksporta — Beograd, »Lovca« — Zagreb in Lovačke zadruge — Novi Sad 850 zajcev za 103 000 novih dinarjev. Dobile so tudi 142 zajcev s Češke, ki so jih plačali po 240 novih dinarjev.

Foto M. Ličen

Nekaj nagačenih živali na razstavi

Številne in močne kite kotorn ali skalnih jerebic so bile ponos goriških lovišč nekako do leta 1936. Posebno močan padec je opazen leta 1938. Kaj je bilo temu vzrok, ni znano. Morda kokošja kuga, morda pogozdovanje, spremenjen način obdelovanja zemlje? Tudi bolne in glistave kotorne so našli. Nekoč so ljudje kosili s koso ali srpom po še tako majhnih košenicah, da je bilo vedno dovolj mlade, sočne trave. Italijani so na Goriškem tudi zelo pospeševali sejanje žit. Vsega tega sedaj ni. Na obsežnih predelih že nihče ni kosil trave tudi 10 in več let, zato je košenice zaraslo grmovje in stara, trda trava. To kotorni gotovo ne godi. Kljub nekdanj razširjenemu divjemu lovu z opijanjanjem, z lovljenjem pod koše in padalice — pri Vipavcih in Krašovcih imenovane »škrlje« — je bilo kotorn dovolj tudi v nižinah, po poljih. Kotorne so bile zdrave in izredno težke. Edvard Rehar se spominja, da je 20 lovcev v Krajni vasi pri Dutovljah leta 1927 uplenilo v enem dnevu 345 kosov male divjadi, od tega največ kotorn in poljskih jerebic. Seda-

nje število kotorn na celotnem območju goriške zveze je skromno. Letošnji spomladanski stalež — 1300, in celotni lanski odstrel — 34! LZ Gorica se trudi, da bi se to stanje popravilo. V lov. letu 1964/65 so nabavili v Pulju, kjer jih umetno goje, 126 rdečenogih kotorn in jih spustili v štiri lovišča z najboljšimi pogoji. Vendar so se obdržale samo na Sabotinu, kjer so jim pripravili posebna krmišča. Leta 1966/67 je LD Grgar dobila iz Makedonije 25 kotorn. Naselitev ni uspela. Pač pa je javila LD Tolmin, da se je 30 nabavljenih in spušenih kotorn leta 1967 v njihovem lovišču dobro prijelo.

Med nagačenimi roparicami na razstavi tudi ni manjkalo divje mačke. Zanimivo, da je te zveri na Goriškem čedalje več. Odstrel divjih mačk iz leta v leto narašča. Medtem ko jih je bilo leta 1951 uplenjenih le 11, jih je bilo v lovskem letu 1967/68 kar 72! Goriški lovci divji mački ne prizanašajo, češ da zlasti mali divjadi povzročajo veliko škodo. Domovanja te zveri so predvsem Čaven, Nanos, del Krasa od državne meje pri Mirnu do Komna, na Grgarskem, Čepovanskem in Kanalskem. Redkejša je divja mačka na Tolminskem. Pojavlja pa se tudi v nižini. Letos je npr. dobil kmet v Šempasu, 6 km od Nove Gorice, v votlem deblu štiri mlade divje mačke, ki jih je dal doma v rejo domači mački.

Še več škode kot divje mačke povzročajo lisice, ker jih je pač še več. Vendar ponekod trdijo, da imajo lisic manj kot prejšnja leta, češ da so jih uničile garje, drugod pa se pritožujejo nad njihovim izredno velikim staležem. Goriški lovci letno poprečno uplenijo 800 do 900 lisic. Eden odličnih lovcev na lisice je Rafael Baloh iz LD Kanal. Letos do julija je uničil že 16 lisic, lani pa je dosegel 1200 točk za uplenjene roparice, od katerih so bile na prvem mestu lisice. Na splošno tudi lovci goriške zveze zelo pogrešajo cianovodikove ampule in predlagajo, naj bi zadevna odredba dovoljevala vsaj izjemno uporabo tega strupa.

Gospodarjenje lovskih družin goriške zveze je predvsem razvidno iz statističnih podatkov v posebni brošuri, za obdobje 1951/52 do 1966/67. V lovskem letu 1961/62 je znašal skupni dohodek 43 lovskih družin te zveze s 1200 člani, pretežno delavci in kmeti — 21 852 939 S din, od tega iz lovišč 11 581 966 S din, skupni izdatek pa 17 277 207 S din, od tega za investicije 2 281 475. V lovskem letu 1966/67 pa znaša celotni dohodek 96 514 565 S din, od tega iz lovišč 48 696 975 S din, skupni izdatek pa 50 552 681 S din, od tega investirano v lovišča 6 158 602 S din. Ob koncu leta 1966/67 so lovske družine goriške zveze razpolagale s pribl. 46 000 000 S din.

Dohodki iz lovišč so se od leta 1961/62 do leta 1966/67 povečali kar za 320,45%. Precej nižji pa je % zvišanja investicij v lovišča, kar ni v skladu z načelom »vse iz lovišča — nazaj v lovišče!«

Tako velika razlika med dohodki iz lovišč in izdatki zanje je predvsem zaradi povečanja inozemskega lovskega turizma. Videmski sporazum o maloobmejnem prometu med Italijo in Jugoslavijo je občutno pripomogel k porastu lovskega turizma predvsem na območju obmejnih lovskega zvez Gorica, Koper, Postojna. V lovskem letu 1962/63 je v loviških lovskega družin goriške zveze lovilo že 100 tujih lovcev, večinoma pavšalistov, ki so v tem letu plačali v družinske blagajne 4 755 000 S din. Število tujih lovcev se je iz leta v leto večalo. S številom gostov so se večali tudi dohodki in so se v letu 1966/67 v primerjavi z letom 1962/63 zvišali petkrat; dosegli so 23 825 000 S din, kar predstavlja 38 % celotnega dohodka iz lovišč.

Lovska razstava v Novi Gorici in zbrani statistični podatki goriške zveze vsekakor dokazujejo, da je lovstvo na tem področju v 20 letih obstoja in delovanja lovskega družin kljub nekaterim pomanjkljivostim doseglo ogromen napredek. Zato vsem lovskega družinam in lovcem goriške zveze iskreno priznanje in v bodoče obilo novih uspehov!

Domači tulec iz plastične snovi

Ing. M. Rapač

Uporaba plastičnih snovi za šibrene tulce se začela v drugem desetletju tega stoletja. Podjetje »P. Kieszewski« iz Metza je med prvimi izdelalo prozoren tulec za šibre iz kavčuka. Kasneje, ko so se jele uveljavljati plastične snovi, so jih francoske tovarne začele uporabljati za izdelavo tulcev, za njimi pa tudi vse druge države. Tudi nekatera naša podjetja, kakor »Puškarna Kranj«, so začela v sodelovanju z inozemskimi izdelovati tulce iz plastične snovi, podjetje »Kamnik« pa izdeluje naboje s takimi tulci. Plastični tulec ima vedno več prednosti pred kartonskim, bolj izolira smodnik pred zunanjimi vplivi — zlasti pred vlago, stene so bolj odporne proti nabrekanju, ker niso higroskopične, prozornost tulca omogoča pregled polnjenja, izdelava tulcev pa je lahko enostavnejša in cenejša, zlasti, če so tulci brez kovinskih delov.

Poseben način zapiranja tulcev zagotavlja izolacijo in naboju ne škodi, četudi je bil pred uporabo v vodi.

Spočetka pa je bilo mnogo pomislekov pri izbiri plastične snovi, ker visoke temperature pri izgorovanju smodnika zelo slabo vplivajo na posa-

Foto F. Cvenkel

Puškarna Kranj

mezne vrste teh snovi. Dosti časa je poteklo, preden so našli nizkotlačni polietilen, ki je primerno odporen; v bodoče pa lahko pričakujemo še odpornejše plastične snovi.

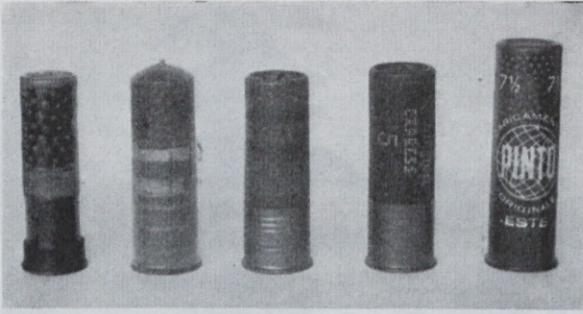
Lovci so bili s prvimi proizvodi nezadovoljni, ker so plašči tulcev radi pokali. Plastična snov je namreč na površini izgorevala, ali pa se je celo talila, tako da so se stene tulcev lomile. Sodeč po današnji kakovosti, pa so začetne pomanjkljivosti mimo. Ostalo je zgolj še vprašanje ponovne uporabe izstreljenih tulcev.

Nekatere vrste plastičnih tulcev so glede na dosežanje izkušnje manj primerne za zopetno polnitev. Ob tem si zastavljamo vprašanja: ali je danes sploh še primerna ponovna polnitev že uporabljenih tulcev, kar je nekoč veljalo za kartonske tulce, ali naj zahtevamo tudi od plastičnih možnost za ponovno polnitev, ali pa jih enostavno zavržemo, ali je pri skromnih stroških za nov plastični tulec sploh na mestu varčevati, če gre to na račun kakovosti naboja?

Če nam industrija lahko zagotovi sprejemljivo ceno plastičnemu tulcu, je polnitev starih tulcev zaradi varčevanja — nesmiselna. Tudi sicer je ponovna polnitev lahko odveč, ker rabljen in nabrekel tulec lahko poškoduje orožje in moti pri basanju puške. Zlasti je ponovna polnitev neprimerna za avtomatke, ker nabrekli naboji ovirajo brezhibno delovanje mehanizma.

Če lovimo v slabem, vlažnem, mokrem, meglenem vremenu ali po močvirjih, ne uporabljamo nabojev s kartonskimi tulci, ampak s plastičnimi.

Toda vse kaže, da so naša podjetja že napredovala, saj je po trditvah odgovornih izdelovalcev plastične tulce možno že tudi ponovno polniti. Pred nedavnim je podjetje »Kamnik« imenovalo komisijo znanih strokovnjakov, da z modernimi balističnimi instrumenti prouči in oceni kakovost tega domačega izdelka.

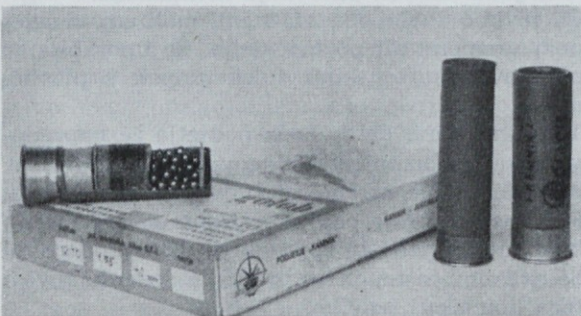
Nekateri tipi tujih nabojev s plastičnimi tulci (od leve): P. Kieszewski, Lajus-Paris, Winchester Mark-5, Remington-Express, Pinto-Este

Komisija je pregledala asortiment nabojev v Kamniku 27. maja t. l., naslednji dan pa je opravila vrsto balističnih raziskav, predvsem glede na maksimalne pritiske plinov, začetne hitrosti šiber ter enakomernosti teh hitrosti. Pregledala in ocenila je posip šiber ter odstotek začetkov na normirani tarči s 16 polji na 35 metrov. Za balistične poskuse je bila uporabljena manometriška (Crusher) puška (Crvena zastava) kalibra 12 in 16, z nabojiščema 65 in 70 mm; za primerjavo posipa je dalo podjetje na voljo italijanske lovske puške iz serijske izdelave (Beretta Mod. 412), prav tako kalibra 12 in 16, z nabojiščema 65 in 70 mm.

Komisija je ugotovila:

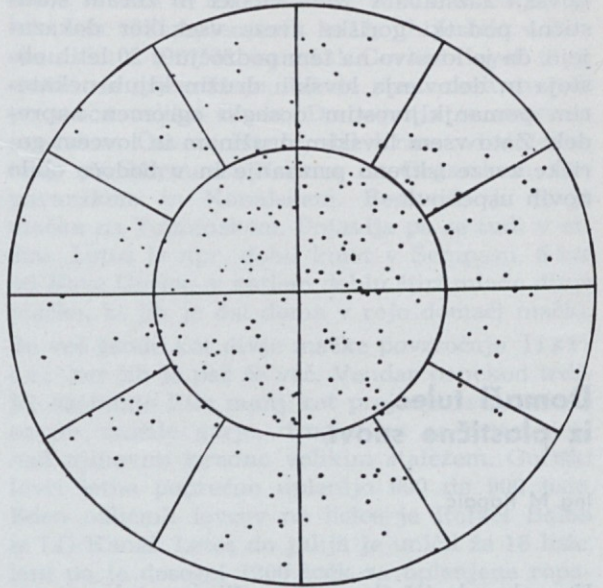
1. Asortiment podjetja »Kamnik« zajema naboje za šibrenice kalibrov 12 in 16. Strelivo je polnjeno s sodobnimi stroji v tulce iz plastičnih snovi, izključno rdeče barve, dolžine 65 in 70 mm. Višina kovinske kapice tulca je 12 mm; netilka je tipa »Gevelot — Krušik«, papirni vložek pa ustreza zahtevam domačega brezdimnega smodnika (»Zlatibor«). Naboji so polnjeni s trdmi šibrami »Mežica«, standardnih velikosti, z označbami v milimetrih. Naboje prodajajo pod imeni: »Golob«, »Fazan«, »Vidra« itd., z označbo kalibra in dolžine tulca. Pakirajo jih v kartonske zavoje po 10 nabojev.

Domače strelivo v plastičnih tulcih

2. Naboji so polnjeni izključno z domačimi sestavinami, razen klobučevinastega (polstenege) čepa prvovrstne kakovosti in višine 13,5 mm, plutovinastega parafiniranega dodatnega čepa debeline 4 mm (le v tulcih dolžine 70 mm), bituminiziranega pokrovca nad smodnikom debeline 1,1 mm in oštevilčenega pokrovca debeline 1 mm, ki so iz uvoza, izdeluje pa jih italijanska firma »Purgotti«. Tulci so zarobljeni na običajen način.

3. Zaradi neustaljenosti kakovosti domačih izdelkov — sestavnih delov za polnjenje nabojev, pa tudi zaradi neenotnih balističnih rezultatov, dobljenih ob poskusih z različnimi serijami, se pojavljajo v podjetju »Kamnik« določeni problemi. Strokovnjaki tega podjetja so zato primorani,

Posip šiber na tarči s 16 polji z municijo »Vidra« — podjetja »Kamnik« — s šibrami 2,5 mm na 35 m

da sami poiščejo razmerja pri polnjenju in da vsako serijo streliva laboratorijsko analizirajo. Podjetje si prizadeva, da bi čimprej osvojilo JUS tudi za brezdimni smodnik »Zlatibor«, za čigar uporabo priprave še vedno trajajo; poudarja pa tudi potrebo, da bi serija 6234 obveljala kot etalon, ker so z njo dosegli pri balističnih poskusih najboljše rezultate.

4. Podjetje posebno pozornost spremlja kakovost domačih netilk, ki so pomembne za dobre balistične učinke nabojev. Zato strokovnjaki proučujejo poleg občutljivosti netilke na udarec še moč plamena, stopnjo korozije, toploto izgorovanja, poskušajo pa tudi s fotografiranjem procesa vžiga. Zaradi enomernosti vžiga in občutljivosti na udarec so izbrali sicer fulminatsko, a kljub temu doslej najboljšo domačo netilko »Krušik — Valjevo«, sistema »Gevelot«.

5. Polnjen naboj ustreza zahtevam JUS, posnetih po mednarodnih normah za šibrenice, tako po

zunanjih velikostih kot po balističnih lastnostih. Balistični rezultati, ki jih je komisija dobila v laboratoriju podjetja, so sledeči:

Kaliber	P max kg/cm ²	V ₁₀ m/sek	Posip ‰
a) Kal. 12/70 šibre 2,5 mm		Polnitev: »Zlatibor« (6234) 1,95 g + šiber 33,5 g	
	244	338,6	80,0
	—	337,5	71,4
	256	330,7	76,9
	244	336,9	71,6
	337	330,2	73,2
Srednja vrednost	270 + 67 — 26	334,7 + 3,9 — 4,5	74,5
b) Kal. 12/70 šibre 3,5 mm		Polnitev: »Zlatibor« (6234) 1,95 g + šiber 33,5 g	
	221	339,7	77,7
	—	338,6	83,1
	197	338,6	66,1
	—	338,0	75,5
	315	339,2	66,1
Srednja vrednost	244 + 71 — 47	338,1 + 0,8 — 1,6	73,0
c) Kal. 12/65 šibre 2,5 mm		Polnitev: »Zlatibor« (6234) 1,90 g + šiber 32,5 g	
	337	338,6	75,5
	304	341,5	52,3
	364	342,1	67,0
	280	338,6	65,2
	364	335,7	62,1
Srednja vrednost	329 + 35 — 49	339,3 + 2,8 — 3,6	64,4
č) Kal. 12/65 šibre 3,5 mm		Polnitev: »Zlatibor« (6234) 1,90 g + šiber 32,5 g	
	373	335,7	52,5
	373	335,7	68,2
	304	336,3	69,9
	346	338,6	73,0
	337	338,6	57,1
Srednja vrednost	346 + 27 — 42	336,9 + 1,7 — 1,2	63,5
d) Kal. 16/70 šibre 2,5 mm		Polnitev: »Zlatibor« (6670) 1,66 g + šiber 31,5 g	
	461	333,6	70,0
	426	333,1	68,9
	381	331,4	70,0
	327	326,0	76,0
	426	332,5	73,0
Srednja vrednost	404 + 57 — 77	331,3 + 2,3 — 5,3	71,6

Kaliber	P max kg/cm ²	V ₁₀ m/sek	Posip ‰
e) Kal. 16/70 šibre 3,5 mm		Polnitev: »Zlatibor« (6660) 1,58 g + šiber 32,6 g	
	355	331,4	72,7
	417	333,6	73,5
	426	333,6	66,4
	426	339,3	73,3
	364	331,4	55,5
Srednja vrednost	397 + 29 — 42	333,8 + 5,5 — 2,4	68,3
f) Kal. 16/65 šibre 2,5 mm		Polnitev: »Zlatibor« (6234) 1,60 g + šiber 28,0 g	
	292	334,2	75,6
	337	333,6	74,5
	381	333,6	39,8
	417	334,2	81,3
	408	328,1	76,4
Srednja vrednost	367 + 50 — 75	332,7 + 1,5 — 4,6	69,2
g) Kal. 16/65 šibre 3,5 mm		Polnitev: »Zlatibor« (6234) 1,60 g + šiber 28,0 g	
	197	341,0	73,4
	209	336,4	79,7
	256	339,3	71,6
	292	336,4	65,6
	292	330,9	82,6
Srednja vrednost	249 + 43 — 52	336,8 + 4,2 — 5,9	74,3

Zaradi primerjave balističnih lastnosti nabojev, polnjenih v plastičnih tulcih, z naboji, polnjenimi v kartonskih, so izvršili primerjalne poskuse z naboji kalibra 12/70 mm, polnjenimi z istimi elementi in s šibrami 3,5 mm.

Ugotovili so sledeče (glej podatke pod b):

Kaliber	P max kg/cm ²	V ₁₀ m/sek	Posip ‰
h) Kal. 12/70 šibre 3,5 mm		Polnitev: »Zlatibor« (6234) 1,95 g + šiber 33,5 g	
	364	335,7	66,1
	315	341,5	66,1
	381	338,6	76,4
	417	342,1	82,4
	—	—	81,5
Srednja vrednost	369 + 48 — 54	339,4 + 2,7 — 3,7	73,9

Splošni podatki:

- a) Balistični poskusi so bili s serijami po 5 nabojev.
b) Če so bili pritiski pod merljivimi vrednostmi, je v podatkih, objavljenih v tabelarnem delu, znak (—).

c) Meritve hitrosti šibrenega snopa V_{10} so bile opravljene skupaj z merjenjem P max v manometriški puški z zelo preciznimi elektronskimi aparati domače izdelave.

č) Poskusi, navedeni pod točkama d in e (kaliber 16/70), so bili opravljene s strelivom iz redne serijske proizvodnje; vsi drugi poskusi pa s strelivom, ki je bil izdelan ročno.

d) V času poskusov so bili takile vremenski in temperaturni pogoji:

zračni pritisk 726,5 mm;
temperatura vlažnega termometra 16,8° C;
temperatura rova 16° C;
temperatura suhega termometra 21,2° C;
relativna vlažnost 62,4 %;
temperatura streliva 20° C.

Zaključek

1. Lovsko strelivo v plastičnih tulcih, izdelave podjetja »Kamnik«, ustreza predpisom JUS H.D4.110.

2. Ob primerjalnih poskusih se je pokazalo, da ima novo strelivo, glede na strelivo v kartonskem tulcu, tendenco k nižjemu maksimalnemu pritisku pri poprečno enakih začetnih hitrostih oziroma hitrostih, dobljenih pri desetem metru (V_{10}), kar je zelo pomembno, posip pa je enakovreden posipu pri starem strelivu.

3. V času poskusov so bili vsi pogoji normalni.

4. Pri balističnih poskusih kakor tudi pri poskusih glede na posip šiber se na plastičnih tulcih niso pojavile razpoke, pa tudi kakršnih koli drugih poškodb ni bilo opaziti.

5. Poskusi z novim strelivom v avtomatskih puškah bodo opravljene kasneje, dobljene rezultate pa bomo naknadno objavili v tej reviji.

Če ob koncu združimo rezultate balističnih poskusov, lahko ugotovimo, da ima novo strelivo več prednosti, kot jih je imelo staro strelivo v kartonskih tulcih.

Foto Vl. Pleničar

Zapiski iz lovske koč

VIII.

Kri na snegu

Janko Perat

*»Brinjevka se prebudi,
vztrepeta, vzdrhti.
Sivo je zgodnje jutro.«*

S. Kosovel »Jesen«

Bil je november in dnevi so bili kakor bolni od sive puščobe. Oblaki so težko pritiskali nizko nad mesto, nad njimi pa sem slutil jasnino, čudovito nebesno modrino in črne svate, gamse, ki se podijo po snegu.

Gamsji prsk je šel h koncu, ampak po slabem vremenu, ki je bilo konec oktobra in v začetku novembra, se je najbrž spet razživel. Zato sem se razveselil pisma, ki so mi ga pisali prijatelji: »Bojimo se, da ne bi splesnel v tisti vaši megli, medtem ko je pri nas najlepše sonce in zrak tako čist, da iz podnožja planin opazujemo trope gamsov. V nedeljo bo pogon. Edini pogon na gamse, ki si ga enkrat na leto privoščimo. Pogon bo na Sončnih rebrih. Vsi te pričakujemo, da prideš k nam, prezračiš obleko in sebe. Pridi!« In sem šel. Le kako bi se mogel odreči tako prsrčnemu vabilu bovških lovcev, mojih prijateljev? Saj je lov na gamse v njihovi družbi vedno veliko doživetje, ker so pravi umetniki v gamsjem lovu. To so bovški in trentarski lovci, ki vse življenje preživijo v gorskem veličastju med viharniki, orli in gamsi.

Bilo je zgodaj zjutraj, skoraj še noč, ko smo se zbrali ob vznožju gorskega velikana, do koder so nas pripeljali avtomobili. Mrzle sape so se vleklye po dolini in debela slana je pokrivala

rastlinje. Gosta megla je ležala vsenaokrog. Vendar so me lovci potolažili, da je vreme zgoraj prav gotovo jasno.

Razen mene, ki sem prišel od daleč, so bili lovci skoraj sami domačini, sami izkušeni gamsarji in nekaj gonjačev brez pušk. Ti so bili še posebno zanimivi. Pravi gorniki iz vrst vodnikov in pastirjev, mojstri skale in plezanja. Samo en lovec, ki ga nisem poznal, mi je posebej padel v oči zaradi njegove opreme in nemalo tudi zaradi nekoliko domišljavega obnašanja. Njegova veselost in narejena neposrednost ga je samo še bolj poudarjala. Imel je smučarsko obleko z ozkimi, elastičnimi hlačami in čevlje s trdim podplatom za na smuči, ne pa za naporno hojo navkreber. Pomislil sem, kako se mu bo maščevala njegova nepraktična gizdavost. Tiho sem vprašal najbližjega lovca, dobrega znanca:

»Kdo je tale?«

»Oh, ta? On je, veš, en velik funkcionar z občine.« Potem je dodal kot v opravičilo: »Včasih moramo povabiti tudi take, da ohranjamo dobre odnose z občino, sicer se lahko kaj spomnijo in nam začno delati nepotrebne sitnosti.«

»Razumem,« sem odgovoril, čeprav nisem bil povsem prepričan, da sem v resnici razumel. Če je lovec, naj bo. Če pa hoče biti povabljen zato, ker je funkcionar, mu to prav gotovo ni v čast. Ampak, kaj hočemo.

Hitro smo se odpravili, kajti prvi mraz, ki ga še nismo bili vajeni, je bil skoraj nevzdržen. V dolgi vrsti smo se vzpenjali drug za drugim po strmi skalnati rebri.

Hodili smo počasi, kot je navada gorskih lovcev. Skozi meglo smo vedno bolj čutili jasno nebesno modrino. Ko se je začela na lepem trgati meglena tančica, se je nad nami odprlo nebo brez oblaka. Zasnježene gore so se pokazale v vsem svojem sijaju, dostojanstvene in neme, kipeče iz meglenega morja.

Pot je postajala položnejša. Prišli smo do gorskih pašnikov in čez dobro uro smo se ustavili pri ovčjih stajah. Tik nad nami se je začel sneg. Med redkimi drevesi so se spreletavale brinovke. Vse polno jih je bilo, čutile so prihod zime. Znebili smo se nahrbtnikov in posedli po soncu. Nekateri so izvlekli iz nahrbtnikov žganje in si ga privoščili požirek. Jaz ga nisem maral. Odklanjal sem prijazne ponudbe, kajti vedel sem, da me čaka še dolg in naporen vzpon. Že po poti navzgor so mi ponudili, da bi šel na najvišje stojišče, tik pod vrh. Seveda sem ponudbo sprejel z zadovoljstvom, saj je bilo to zame tudi priznanje.

Ko smo se oddahnili, so nas najprej zapustili gonjači in odšli na določena izhodišča. Napovedali so, da bodo točno čez dve uri pognali. Pogledal sem na uro. Kazala je devet. Torej bo med enajsto in poldnem vroče na stojiščih.

Lovci so še posedali naokrog in nekateri z daljnogledi iskali ter šteli gamse po širnem zasne-

ženem pobočju. Mlajši lovec, ki me bo peljal pod sam vrh gore, me je opomnil, da bi bilo dobro kreniti, da ne bi bila pozna. Hitro sem si oprtal nahrbtnik in pobral puško. Tovariši so nama želeli dober pogled in zakoračila sva v breg.

Kmalu sva zagazila v sneg, ki je prekrival vrhove kot kristalni pajčolan. Z vsakim korakom je bil sneg globlji in hoja vse težja. Zasute so bile globače in zglajeni ostri robovi. Divja samota je ležala po belem snegu in golih ostenjih, s katerih je že zdrknil sneg, da so se tu pa tam odkrivala očem.

Hodila sva naglo, zato sem se kmalu, mnogo pre zgodaj zadihal. Toda premagoval sem se, kajti mnogo sem dal na to, da bi me ti lovci šteli za sebi enakega. Gledal sem v tla, da se ne bi spotikal, da bi bila vsaka moja stopinja varna in gotova, kot mojega lovca vodnika. Koračil je pred menoj z lahkimi, prožnimi koraki, kot bi ga poganjale vzmeti. In jaz? Lagodnost mestnega življenja je polagoma začela kazati posledice. Medtem ko je lovec napravil korak, sem sam moral napraviti dva. Sneg pa je bil globlji in globlji in vrh nedosegljivo daleč...

Morala sva počiti. Zaustavila sva se pod staro, debelo bukvijo z velikansko krošnjo, v kateri se je poigral veter z mrzlimi, golimi vejami. Ko se mi je srce umirilo, sva spet zagazila v celo. Kmalu mi je začelo razbijati v sencih in v grlu dušiti. Lovec pa je hodil vedno hitreje, njegovi koraki so bili vse daljši in daljši, čeprav nama je sneg segal že do kolen. Kot pijan sem se zapletal za lovcem in se poganjal za njim, da ne bi zaostal, da bi se pravočasno povzpela na določeno mesto, kajti čas se ni oziral na naju.

In volja je zmagala nad šibkostjo telesa. Nekaj minut pred enajsto sva bila na stojišču pod vrhom. Vrgel sem se na skalo, ki je štrlela iz snega in dihal, dihal, dihal. Ampak priznanje iz lovčevih ust mi je godilo:

»Arduš si dober! Nisem verjel, da boš zdržal.« Prišla sva še pravočasno. Če bi zamudila, bi ves pogon pokvarila, ker bova midva morala zavrčati gamse navzdol.«

Več je bilo vredno priznanje lovca domačina kot kozarček žganja. Toda tudi žganje mi je sedaj dobro delo. Ko sem za silo ukrotil sapo, sva ga srknila. Speklo me je v ustih, po grlu in v želodcu, potem pa pognalo po telesu val prijetne toplote, da se mi je pred očmi rahlo zameglilo. Vrhovi gora so se zamajali, nakar se je val umiril in odnesel vso trudnost s seboj.

»Zdaj morava hiteti. Jaz se bom pomaknil tja dol, kjer se nehajo stene. Preprečil bom gamsom, da ne udarijo na greben. Ti se zakrij tukaj med ruševjem ob skali. Skoraj vsi gamsi, ki bodo v pogonu, bodo morali tod. Prihajali bodo s treh strani, največ z leve izpod tistih sten. Tem bom jaz preprečil proti vrhu. Drugi se bodo nenadoma

pojavi preko onega kuclja, kak posamezen gams pa utegne priti po grapi navzgor. Na te bodi pozoren šele potem, ko bodo na spodnjih stojiščih začeli pokati. Tedaj bodo posamezni kozli skušali udariti nazaj. Ampak pazi, gamsov ne smeš pustiti navzgor mimo sebe. Če ne bo šlo drugače, se pokaži in jih zavrni. Vsa stojišča so namreč pod nama.«

»Kje pa je tisti funkcionar, kakor mu praviš?«

»Pod tistimi stenami na desni, tam spodaj. Saj se vidi od tu.«

»Pa ga ja niste pustili samega?«

Lovec se je samo nasmehnil.

»Sam je tako hotel. Pravi, da se dobro razume na lov. Sinoči nam je v gostilni povedal, da je ves teden prebiral literaturo o gamsih in da zato ve, kaj in kako.«

»In vi se na to zanesete?«

»Tako je, ne maramo biti navzkriž z občino. Toda zdaj se nama zares mudi! Pogon se bo vsak čas začel. Dober pogled!« In že je zagazil v sneg s svojimi dolgimi, prožnimi koraki. Ostal sem sam. Hitro sem si pripravil prostor, kolikor toliko udoben in zakrit. Odlomil sem si košček čokolade, medtem pa že čul prvi zategli krik gonjačev, ki je vznemiril tišino gorskih širjav.

Sedel sem, pripravil puško in jo položil čez kolena, da bi bila takoj pri roki. Potem sem prislonil daljnogled in opazoval pobočje pod gorskim hrbtom, ki je padalo v globoka ostenja. Pod njimi bi se morali umikati gamsi pred gonjači. Glej, glej, jih že vidim, črne, premikajoče se pike na snegu! Gamsi so bili še zelo daleč. Tri, pet, dvanajst! Za to skupino, nekoliko niže, še sedem! Premikali so se skokoma in se vsake toliko časa ustavljali, se ozirali in obotavljali, dokler jih ni krik gonjačev spet pognal naprej. Ta način lova je vendar eden najlepših, sem pomislil. Čemu ni več v čislih? Ali si zares tudi mi lovci tako malo zaupamo? Saj se vendar na takih lovih lahko izbira odstrel, če so na mestih res dobri lovci. Sicer pa je že tako! Marsikaj, kar je bilo dobrega in lepega, danes izginja in prav nič nisem prepričan, da je to, kar je novo, tudi vse lepo. Toda ni bilo več časa za razmišljanje.

Gamsi so se bližali. Kmalu bodo pri mojem sedu. Izenada je pritegnilo mojo pozornost nekaj črnega vrh kuclja, na katerega me je opozoril lovec. Daljnogled mi je kazal gamsa. Bila je stara koza, najbrž vodnica, ki je oprezala. Nehote sem se malo potuhnil, ker se mi je zdelo, da me vidi, da ima uprt svoj pogled naravnost vame. Potem se je pognala prav na vrh, za njo pa se je privalil trop. Nato so se gamsi spustili navzdol po pršiču, ki se je zaprašil in zasvetil v soncu kot ognjemet.

Naenkrat sem postal pozoren na kozo skoraj popolnoma rjave barve, ki je drobila med tropom brez tiste živahnosti in gotovosti, ki je tako značilna za gamsa. Skozi daljnogled sem tudi ocenil, da ni stara niti pet let. In morala bi imeti črn kožuh. Nekaj ni z njo v redu. V hipu sem se odločil, spustil daljnogled in dvignil puško. Odjeknil je strel in koza se je zvrnila v sneg ter zdrčala navzdol po strmini. Dobro! Nekaj krajša bo pot s plenom na hrbtu. Trop se je po strelu razpršil na vse strani. Nekaj gamsov je teklo naravnost proti meni. Dvignil sem se in zamahnil z rokama, nakar so se vsi obrnili navzdol za vodnico, ki jo je rezala preko zasneženega strmega pobočja. Pod menoj, nekje na snežni meji, je padlo nekaj strelav. Streljal je tudi moj spremljevalec, ki je zapiral pri stenah. Pogledal sem tja in videl, da ni pomeril na gamsa, temveč je s streli le zavračal trop, ki je trdovratno silil navzgor. Moj strel in streli pod vnožjem so jih opozorili, da so zašli v zasedo, iz katere so se hoteli na vsak način rešiti. Rešitev pa so videli gori, na grebenu, toda edino pot jim je zopet zapiral lovec. Nekaj časa so obstali zbegani in niso vedeli ne kod ne kam, nakar so se vsuli. Več kot dvajset gamsov je kot črn plaz drlo navzdol, da se je prašil sneg.

Spodaj je spet jeknilo nekaj strelav.

Nastal je kratek premor. Oddahnil sem se in se ozrl naokrog. V dolini je še vedno ležala megla. Jeziki meglene morja so se stezali iz doline, zasneženi vrhovi, kot čudežni venec iz pravljice, so žareli v soncu. Pršeča svetloba je sijala s sneženih širjav, da je skelelo v očeh.

Potem sem opazil trojico gamsov, le nekaj streljav od mene. Tičali so pod previsnimi stenami in nezaupljivo opazovali okolico. Vsi trije so bili kozli. Najbrž so se hoteli izmakniti pogonu in so zdaj čakali, kod bi se izmuznili iz stiske. Prav ko sem jih opazoval skozi daljnogled, je visoko nad njimi zabobnelo in zabučalo kakor slap mogočne reke. Z vrha nad njimi se je utrgal plaz. Le trenutek sem lahko videl, kako so se gamsi še bolj pritisnili k steni pod previsom, kajti prek njih se je vsul bleščeč slap, ki jih je naslednji trenutek zakril mojim očem.

Plaz je prav tako hitro prešel, kakor se je iznenada utrgal. Znova sem zagledal tiste tri gamse. Stopili so izpod stene, kakor da se ni nič zgodilo.

Vsi trije so nosili lepe trofeje. Težko bi bilo izbirati, kateri je boljši. Če bo pogon pravilno potekal, bodo morali mimo mene. Toda jaz sem si trofejo že izbral. Ne bom se mogel hvaliti z njo, a vselej, kadar jo bom pogledal, bom imel zavest, da sem ukrepal kot lovec.

Nizko pod mano je zopet počilo. Pogledal sem tja in opazil, kako se poganja navzgor proti mojemu stojišču močna, velika koza, tik za petami pa ji sledi mladič in dve ali triletne kozel. Nekako samogibno sem izvršil nalogo, ki sem jo imel. Vstal sem in zamahnil z rokama, da bi jih pregnal zopet navzdol, čeprav bi mi ne bilo tega treba. Ampak bilo je prepozno. Koza se ni obrnila nazaj, od koder je pribežala, temveč počez, proti stenam, pod katerimi je čakala »občinska osebnost«. Iz gole radovednosti sem spremljal tropič z daljnogledom, kako se je umikal prek bleščeče širjave, kako se je potem koza pognala v steno, da bi ušla prek police. Krepko se je usidrala na nekoliko bolj izpostavljenem mestu, da bi za njo varneje skočil mladič. Tedaj pa se je vsa zdrznila. Spodaj pod steno je počil strel. Zdrznil sem se tudi jaz in temna slutnja me je preplavila. Koza se je v stiski ozrla okrog sebe, se zgrbančila, se poskušala ujeti, nakar se je zamajala in zdrknila navzdol. Za seboj na snegu je puščala krvav sled. Mladič je zrl za njo... Vrh gore so prekrile sive tenčice oblakov in na snegu je ostala krvava sraga, ki mi je težko legla na dušo. Nikdar je ne bom zbrisal iz spomina.

(Se nadaljuje)

Po lovskem svetu

V Turčiji

Lov v Turčiji je prost in ni vezan na zemljiško lastnino. Vsakdo, ki si pridobi lovsko izkaznico — kar je lahko — sme loviti po vsej Turčiji. Lovski zakon za celino deli živali v tri skupine:

a) Nezaščitene lovne živali: ris, volk, šakal, divji prašič, leopard, hijena, tiger, vranji rod, kače, želve itd.

b) Občasno zaščitene lovne živali: divja mačka, kuna zlatica, veverica, kuna belica, gazela, podlasica, jazbec, bober, zajec, lisica, srnjad, bezoarska koza, medved, kotorna, divji petelin, fazan, jereb, jerebica, divje race, divje gosi, labod, kljunač, žerjav, droplja, krokar, vsi močvirniki, prepelica in druge. Lovni čas za to divjad je od 1. avgusta do 31. marca.

c) Stalno zaščitene živali: divje ovce, kozlički bezoarskih koz, srnji mladiči, netopirji, jež, frankolin, grlica, kragulj, stržek, kukavica, žolna, legen, fazanke, divje kokoši, rod slavcev, škorec, rožnati škorec, lastovke, štorčija in sove.

Za vso Turčijo je centralni lovski odbor, za vsako pokrajino pokrajinski odbor, s pravico krajevne omejitve lova, razširitve ali omejitve lova na posamezne vrste živali. Rezervati za divjad so navadno skupni z nacionalnimi parki in področji za varstvo narave, katerih je sedaj kakih deset. V mestih in vaseh je lov prepovedan, enako tudi na privatnih zemljiščih brez dovoljenja posestnika in v državnih gozdovih brez dovoljenja gozdne uprave. Lovski zakon določa denarne kazni in zapor največ do treh mesecev. Največ lovcev je na ptiče, s prednjačami, le v mestih so puške sodobnejše in tu velja lov kot šport. Lov z risanicami je načelno prepovedan in le izjemno dovoljen premožnim meščanom za lov na jelenjad. Če se konec tedna zbere na deželi lovška družba, strelja na vsakršno letečo, bežečo, stoječo ali ležečo žival, in tudi iz vozečih džipov mole skozi okna puškine cevi. Redki lovci pojmujejo lov po srednjeevropsko. Turčija je z divjadjo precej revna, zlasti na centralni Anatolski planoti, kjer so predvsem kotorne in pozimi povodna perjad. Stalež medvedov ni skromen in posamezni medvedi dosegaajo težo do 300 kg. Divjih prašičev je v raznih pokrajinah mnogo in so močni, leopardov je v jugovzhodnih predelih še nekaj. Volkovi so še po vsej Turčiji. Vzhodnoturški prašiči tehtajo do 60 kg. Jeleni so siva jelenjad, imenovani marali, zelo močni, z rogovjem do 8 kg in čez. Srnjadi je izredno malo, a je močna. Damjeki so še v jugovzhodni Turčiji in so stalno zaščiteni. Rogovi bezoarskih kozlov dosežejo poldrugi meter in kozli težo do 100 kg. Stalež gamsov je kar dober, toda s šibkimi roglji. Koze bezoarke pa so gamse izrinile v predele z golim skalovjem. Lov na perjad je odličen, jeseni je tu na desettisoče gosi in rac, ki se sele iz Rusije, v januarju pa na vso povodno perjad. Ker ni civiliziranih lovišč, ne lovskih naprav in ne čuvajev ali nadzornikov, je lov izredno naporen. Lovci, razen prav redkih izjem, tudi nimajo nobenega pregleda o nahajališčih in stalezu divjadi. Sicer so pa lovci izredno gostoljubni. Dohodi v lovne predele so navadno dolgi in težavni. Turški lovci gojijo predvsem zalaz, nikakor čakanja. V severovzhodnih pokrajinah goje sokolarstvo.

Za uvoz lastnega orožja ni nobenih težav, le v potni list ga vpišejo na meji. V Turčiji tudi ni predpisanih odstrelnih taks.

Avtor končno pripominja, da bi se izredno odporni bezoarska koza z naselitvijo v Alpah mnogo bolje obnesla kakor kozorog.

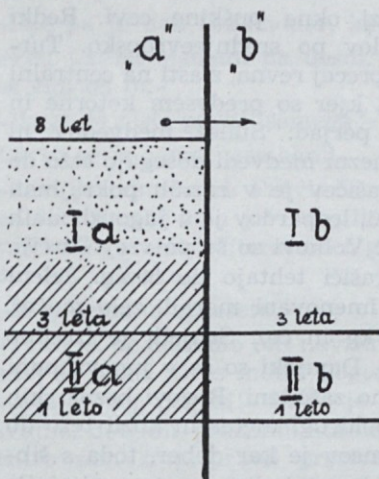
Dr. H. Schnabl, St. Hubertus — 8/1968. M. Š.

Lovski oprtnik

Kategorizacija srnjakov

Za ocenjevanje razdelimo srnjače je trofeje v štiri skupine: Ia, Ib, IIA in IIb. Kakor je to enostavno, vendar mnogim lovcem dela preglavice, največ zato, ker ne poznajo razvoja in rasti srnjakovih rogov. Zato dajem tukaj nekaj pojasnil k tem označbam.

Oznaki »I« in »II« pomenita določeno starost srnjaka. Mladi srnjaki v drugem letu starosti (vštevši 2. leto starosti) imajo oznako II, vsi starejši pa I. Oznaki »a« in »b« pomenita kvaliteto srnjaka: »a« je dobro, »b« je staro ali slabo. Pri srnjakih »Ia« je zgornja starostna meja 7 let (navodila LZS). Ko srnjak Ia dopolni 7 let, ga že štejemo v Ib. Risba to ponazorjuje:

Vodoravne črte so meja starostnih razredov, navpična črta pa deli dobro od slabega oziroma starega. Stolpec IIa pove, da so srnjaki mladi, bodoči plemenjaki — krepka mladina, ki jo varujemo, stolpec pod b pa pomeni za odstrel določeno srnjad.

Odstrel je do prska prvenstveno namenjen srnjakom kategorije »b«. Šele od sredine prska je upravičen odstrel določenega dela srnjakov »Ia«.

Srnjakov v razpredelnici, označeni s črtanim poljem, načelno ne streljamo, v pikčasto označenem polju pa jih streljamo šele od sredine prska dalje, srnjake v belem polju pa ves lovni čas in takoj od začetka lovnega časa. Načelno in na splošno naj odstrel posega med najmlajše in najstarejše razrede. Trofeje z »a«, rdeča pika, pomenijo, da je nosilec take trofeje poz gradbi in moči trofeje sposoben za pleme, z oznako »b«, ze-

lena pika, pa srnjake za odstrel, ker so za pleme neustrezni. Rdeča pika kot »kazenska« pa se šteje pri oznaki srnjaka IIA in Ia, če je bil tak srnjak uplenjen pred datumom, ki ga je družina določila po odstrelnem planu, oz. če sploh ni bil določen za odstrel. Čas prska je v posameznih področjih različen, na kar predvsem vpliva nadmorska višina in lega lovišča ter vreme, tako da se višek prska lahko premakne tudi za en do dva tedna. Da proti koncu prska posežemo med starejše Ia srnjake, je iz gojitvenih razlogov razumljivo, če poznamo nestrpnost in bojevitost takih silakov s sivimi obrazi nasproti mlajšim, katerim »grenijo« življenje. Načelo pri odstrelu naj bo, da varujemo srednje letnike med 3 in 8 leti, ki so mladi, polni moči in zdravja. Toda ocenjevanje starosti je na papirju ali s trofejo v roki enostavno, vse drugače je v praksi, v naravi, recimo na 100 metrov. Za to je treba znanja in prakse, opazovanja in zopet prakse. Za gojitev je bolj zaslužno odstreliti sive starine kategorije »b« in lanščake »IIb« kakor 5 let starega plemenjaka, ki zaradi prekipavajočih svojih še mladih moči ni dovolj previden in izkušen, zlasti ne v prsku.

Da bi dejansko izvršili odstrel v kategoriji »IIb«, bi po mojem mnenju morala biti ta kategorija izven članskega odstrelnega kontingenta. Na ta način bi iz lovišča kmalu izginili najslabši srnjaki, ki jih je junija kaj lahko upleniti, saj se tedaj na mladi paši kar ponujajo. S temeljitim odstrelom IIb srnjakov in previdnim odstrelom srn za uskladitev spolnega razmerja bi bil storjen prvi korak h kvalitetnejši srnjadi v naših loviščih.

Ljuban Zadnik

Novi čepi Puškarne Kranj

Pri naših loveih je bilo doslej mnogo pritožb na račun slabih čepov, saj sta učinek strela in posip šiber v veliki meri odvisna od kvalitete čepov. Slabi čepi so bili tudi eden glavnih razlogov, da naboji domače izdelave niso bili kvalitetni. Ni torej čudno, da se je več naših lovcev, ki sami polnijo naboje, ukvarjalo s problemom, kako bi sami izdelali primerne čepce oz. tesnila med šibrami in smodnikom. Na osnovi lastnih poskusov so nekateri po-

pagirali žagovino, drugi plutovino itd., o čemer je pisal tudi naš »Lovec«. Drži, da so lovci praktiki pri tem dosegli določene uspehe, vendar je na splošno le obveljalo prepričanje, da so uvoženi polsteni (iz klobučevine) čepi še najboljši.

Tudi naša domača industrija municije — konkretno puškarna v Kranju — je letos uspela v sodelovanju s tovarno klobučevine v Mengšu izdelati polstene čepce, enakovredne inozemskim. Ta uspeh je dosegla v veliki meri z novim tehničnim procesom in novim strojem za sortiranje čepov na višino, kar je odločilnega pomena. Po jugoslovanskem standardu (JUS) so za določene kalibre in dolžine tulcev višine predpisane, npr. za kaliber 16 z dolžino naboja 65 mm — višina čepa 13 mm, za kaliber 16 z dolžino tulca 70 mm — višina čepa 17 mm. Novi čepi Puškarne Kranj ustrezajo tem normam s toleranco $\pm 0,5$ mm, kar je dopustno.

Poleg višine čepa je važen tudi premer čepa, ki jamči za zadostno tesnenje v cevi oziroma preprečuje smodnikovim plinom prehod mimo čepa med šibre, tako da je izkoriščena vsa potisna sila.

Višina, razteznost in solidna impregnacija čepa omogočajo kar najkvalitetnejši posip šiber. V kranjski Puškarni so s poskusi pri streljih iz polčokiranih cevi dosegli 40—50% boljši posip kot s prejšnjimi čepi.

Vsekakor razveseljivo za preskrbo z lovskimi potrebščinami že v tej lovni sezoni.

-elf-

Srjni prsk na Goriškem

Soparni, topli dnevi, ki so vladali tri četrt meseca, so osušili tudi močvirnata področja in njih potoke, ki so za seboj pustili mehko prst ali blato, da je bilo mogoče ugotoviti vsak sled divjadi.

Pri službenem obhodu lovišča 9. VII. 1968 sem opazil, da je v lovišču nekaj novega. Povsod znaki tekanja — prsk se je začel. Na križišču gozdnih poti in stečin preko suhega potoka začnem pivkati kot mladič. Po treh minutah priteče srna in za njo srnjak. Čez nadaljnji dve minuti priteče po isti stečini drugi srnjak z nosom pri tleh. Kmalu nato se vrmeta preko križišča srna in srnjak. Drugi srnjak jima sledi (oba šesteraka). Za njim še en srnjak šilar, ki voha po stečini. Za moje pivkanje se ni zmenil nobeden, čeravno sem bil blizu od njih. Odšel sem v drug revir lovišča. Med potjo me je vprašal kmet K., če je srnjad že v prsku, ker je prejšnji dan videl srnjaka, ki je gonil

srno. V drugem revirju sem doživel isto, le da so štirje srnjaki tekali za eno srno v različnih oddaljenostih in vsi vohali po tleh. Prvi za srno je bil najmočnejši srnjak. Drugi srnjaki so bili šibkejši. Obe srni sta le rahlo in zelo poredkoma pivkali. Srnjaki so iskali srne zgolj po sledu, ne pa po klicu. Naslednje dneve sem doživel podobne primere tudi v drugih dveh revirjih.

Dne 14. VII. sem našel prve kroge, kar potrjuje zaskok. Ta dan sem tudi opazoval srnjaka, ki je gonil srno okrog dveh grmov. Srnjak je močno sopihal, srna rahlo pivkala. Srna je naenkrat stopila v grm in srnjak za njo. Po desetih minutah je srna izstopila sama in se pasla ter počasi odkorakala v gozd. Ker sem bil v ugodnem vetru, sem se pritihtopil do grma na tri metre. Srnjak je ležal obrnjen proč od mene, na pol dremal in z glavo odganjal obade. Zapivkal sem, a on se ne zmeni, ko da je gluha. Ko rečem »zdruvo«, pogleda in že odskoči ko blisk, ne da bi zabokal.

Dne 15. VII. pride v Lomovju prvi srnjak na klic, lep šesterak, na 6 metrov. Ko me opazi, odskoči in zaboka. Hitro spet pokličem in že se vrača nekoliko po levi strani. Ko me opazi, odskoči in me obide, tako da me zavoha. Z močnim bokanjem teče daleč proti Volčji dragi. Isti dan mi je prišel na klic še srnjak gumbar in lisica, ki je padla v ognju.

Dne 16. in 17. VII. je bilo slabo vreme, plohe in nevihte. Ohladilo se je. Dne 18. VII. sem čakal ob križišču gozdnih poti in stečin. Ko se je dobro zdanilo, začnem pivkati. Odziv dobim takoj z leve in desne. Ker sem bil v ugodnem vetru, se pomaknem levo v gozd in vidim srnjaka, ki leži z napol zaprtimi očmi in prežvekuje. Na moj klic se ne zmeni. Narazen sva si bila le 8 m. Pivkanje nadaljujem. Naenkrat postane srnjak pozoren. Tedaj opazim srnjaka šilarja, ki se je bližal. Ležeči srnjak se bliskovito dvigne in prihajajočega požene v beg proti Lijaku.

Pri obhodu 22. VII. zaslišim pivkanje srne. Zalezujem in zagledam 20 m pred seboj srno, ki še vedno pivka v presledkih. Pozorna je zdaj na levo zdaj na desno. Deset metrov naprej od nje leži močan srnjak šesterak. Medtem ko ga gledam skozi dvogled, se drugi srnjak požene v tega ležečega. Le-ta bliskovito odskoči in se z boka zaleti v napadalca ter ga požene v beg proti Lomovju. Tretji srnjak pa že goni srno okrog in naravnost proti meni. Ko me opazita, se razbežita vsak na svojo stran z bokanjem. Isti dan proti večeru mi je srnjak prignal pivkajočo srno enoletnico.

Foto M. Langus

Ceste s polno kolono avtomobilov ni prečkala, ampak se je zatekla v bližino hiše. Srnjak pa je z bokanjem odskočil nazaj proti gozdu, ko sem mu pomahal s kolkom.

Vse naslednje dneve do 5. VIII. so srnjaki zelo radi prihajali na klic, po tem datumu pa manj, iz česar sem sklepal, da gre prsk h kraju. Dne 5. VIII. sem vzel s seboj kombinirano puško z namenom, da uplenim srnjaka gumbarja. Ko se zdani, grem po gozdni poti in kličem. V času dveh ur in razdalji 1 km pridejo 3 srnjaki. Ker je bila pot zelo mehka, opazim sled jazbeca in mu sledim. Med potjo rahlo pivkam. Naenkrat zašumi in že stoji na poti pred mano na kake 4 metre srnjak. Brez dvogleda vidim, da je gumbar. Padel je v ognju. Značilnost tega srnjaka je bila, da je imel dlako na čelnici enako rdeče barve kot po hrbtu.

Dne 13. VIII. sem vodil lovca, da mu priključim srnjaka, ker ima sam sicer vedno smolo. Na visoki preži pivkam. Že prihaja s severne strani šesterah in se ustavi za brinjem. Na ponovni klic se ne gane več. V tem pride z južne strani srnjak gumbar in gre prav pod visoko prežo naprej. Ker je bil lovec v slabšem strelnem položaju, je dal prednost meni, da sem srnjaka uplenil jaz. Drugi srnjak je po strelu odskočil, ne da bi zabokal. Ta dan sem zbolel in moral ostati v postelji.

Dne 16. VIII. sem komaj malo okrevel. Že se ustavi pred hišo osebni avto in v hišo stopi lovec z napovedjo, da je obstrelil srnjaka. Lovska dolžnost veleva, da se divjad poišče. Brž se odpeljemo na kraj, kjer je lovec videl zadnjo

kri. Med vožnjo pravi lovec, da je imel srnjak rogovje v mahu, poleg njega pa da je bil mladič. Deset mesecev star lovski terier, sprčen, povoha kri, jo malo obliže in že rine naprej po goščavi. Med hojo opazim, da je pes na pravem sledu. Pes ima navado, da se oddalji le toliko, dokler me vidi. Toda že ga najde; srnjak je mrtev. Rogovje je kosmato; desni rog vilast, levi gumb. Pokličem uplenitelja in mu čestitam. Pri iztrebljanju opaziva vime in znake dojenja. Ugotovim, da je srna. Spogledava se, torej je srna s kosmatim rogovjem. »Lepa trofeja!«

Vsega mi je prišlo na klic 46 srnjakov. Od tega 8 gumbarjev, 4 šilarji in 2 vilarja. Pri tem pa niso všteti srnjaki, ki so gonili srne, in tisti, katere sem zalezal. Vse na površini okoli 5000 ha, v glavnem na nadmorski višini 100 metrov.

Lovski družini »Gorica« vsa priznanja za dober stalež srnjadi, ki presega boniteto lovišča, in čast članstvu, ki divjad oceni, preden ukrivi prst!

Alojz Govekar,
lovski čuvaj LD Gorica
Nova Gorica

Črni polh

V začetku oktobra 1966. leta sem se odpravil na poljški lov na Mačkovec, kjer tisto leto še nihče ni lovil. Nastavljam pasti drugo za drugo po bukvah in hrastih ter pridem do debelega hrasta. Ozrem se navzgor in na vrhu zagledam veverico, ki je že cela 4 leta nisem

videl. Zadovoljen sem bil, da jo po tolikem času spet vidim in da se ta ljubka živalca spet pojavlja v našem lovišču. Ze se je dan nagibal, ko sem nastavlil še zadnje pasti in jo mahnil domov. Naslednje jutro sem vstal kar malce prezgodaj, saj se je nekaj polhov še oglašalo po drevju. Nato sem začel pobirati pasti. Skoraj v vsaki je tičala mala živalca. Ko pridem do debelega hrasta, že od daleč zagledam, da je past polna. Potegnem jo dol in bil sem nekoliko presenečen, ko zagledam v pasti črnega polha. Sprva se mi ga kar ni dalo prijeti, a sem se le opogumil in vzel živalco iz pasti. Polh je bil odraščen mladič, popolnoma črn, le rep je bil običajno siv. Tudi po trebuščku je bil ves črn, le pod vratom je imel belo liso, značilno za ververico. Tudi zobe glodače je imel močnejše kot drugi polhi. Ker se mi zdi ta pojav nenavaden, vprašam lovce-polharje, če je že kdo imel tak primer črničnosti (melanizma). V našem kraju najstarejši polharji kaj takega še niso videli.

Jože Zajc, Mali Korinj,
p. Zagradec

O letošnjem odzivu srnjakov na klic v lovišču LD Vurmat in LD Kapla

S klicanjem sem pričel v začetku avgusta, klical sem navadno rano zjutraj ter popoldne, po večini od 16. ure dalje, le po nekaj ur dnevno.

Četrtek, 1. avgusta, lovišče LD Kapla, predel Sp. Kapla. Zjutraj ob 4. uri sem spotoma videl, ko je bilo še malo mračno, na ležišču srnjaka in srno. Zatem sem na prvem mestu, ko sem se pripravljaj na klicanje, zaslišal nedaleč od sebe, da je zabokal srnjak in se mi pričel približevati. Ob 4.45 je prišel do mene lep šesterak. Prestavil sem se na drugo mesto ter pričel klicati. Ob 5.45 mi je skočil srnjak šesterak. Na tem, drugem mestu, mi je ob 6.25 pritekkel na klic drugi srnjak in nato na tretjem mestu ob 6.50 tretji šesterak. Ob 8. uri sem med klicanjem opazil nedaleč od sebe srnjaka gumbarja, ki se je obiral po grmovju, ki pa na klic ni reagiral.

Petek, 2. avgusta, lovišče LD Vurmat, predel Gradišče. Zjutraj sem tu klical brez uspeha. Popoldne, lovišče LD Kapla, predel Sp. Kapla. Ob 17.15 se mi je tu na klic odzval srnjak, ob 18.30 je skočil na tretjem mestu drug srnjak šesterak.

Sobota, 3. avgusta, deževalo ves dan, klicanje ni bilo možno.

Nedelja, 4. avgusta, lovišče LD Kapla, zjutraj se klicu ni odzval noben srnjak. Popoldne, lovišče LD Vurmat, predel Gradišče. Spotoma sem videl na ležišču srno in srnjaka. Ob 18. uri mi je skočil srnjak šesterak, ob 18.30 mi je na klic pritekkel letošnji srnjaček, hkrati pa ponovno prejšnji šesterak. Zatem se klicu ni več kaj odzvalo.

Ponedeljek, 5. avgusta, lovišče LD Vurmat, predel Gradišče. Zjutraj ob 6.45 videl srnjaka, ki je gonil srno. Nato sem nekoliko dalje videl srnjaka in srno na ležišču, srnjak je odskočil od srne in sem ga ob 8.45 priklical.

Popoldne, lovišče LD Kapla, predel Sp. Kapla. Ob 17.45 mi je skočil srnjak šesterak, ob 18.10 mi je na klic pritekla srna, ob 18.45 je skočil srnjak in nato, že v mraku, ob 19.30 tretji srnjak.

Torek, 6. avgusta, lovišče LD Kapla, predel Sp. Kapla. Zjutraj mi je ob 6.45 prišla samo srna. Popoldne ob 18.40 mi je skočil srnjak šesterak.

Sreda, 7. avgusta, lovišče LD Vurmat, predel Gradišče. Spotoma videl tri srne in enega srnjaka, na klic pa se ni odzvalo ničesar. Začelo je deževati in sem moral klicanje opustiti.

Četrtek, 8. avgusta, lovišče LD Kapla, predel Sp. Kapla. Zjutraj spotoma videl srno in srnjaka. Ob 5.45 mi je na klic skočil srnjak. Zatem je pričelo deževati in nisem več klical.

Petek, 9. avgusta, lovišče LD Vurmat, predel Gradišče. Zjutraj klical na nekaj mestih, pa se ni odzval noben srnjak. Ker je pričelo deževati, sem klicanje opustil.

Sobota, 10. avgusta, lovišče LD Vurmat, predel Gradišče. Zjutraj klical brez uspeha. Popoldne mi je ob 17. uri na prvem mestu skočil srnjak šesterak in nato na tretjem mestu ob 17.45 drug srnjak šesterak. Proti večeru se klicu ni več kaj odzvalo.

Nedelja, 11. avgusta, lovišče LD Kapla, predel Sp. Kapla. Zjutraj od 5. do 10. ure na klic ni reagiral noben srnjak. Popoldne, lovišče LD Vurmat, predel Gradišče. Ob 15.55 mi je na klic skočil srnjak šesterak. Zatem ta dan nisem več klical.

Ponedeljek, 12. avgusta, lovišče LD Kapla, predel Sp. Kapla. Ob 8.30 dopoldne mi je na klic skočil mlad srnjak vilar, ob 9.15 je pritekkel na klic srnjak šesterak. Popoldne klical brez uspeha.

Torek, 13. avgusta, lovišče LD Kapla, predel Sp. Kapla. Zjutraj spotoma videl dva srnjaka šesteraka, nato ob 6.30 videl srnjaka in

srno. Na klic se ta dan ni nič odzvalo.

Sreda, 14. avgusta, lovišče LD Kapla, predel Sp. Kapla. Zjutraj ob 7.10 mi je na klic skočil srnjak. Popoldne ob 18.20 mi je na drugem mestu skočil srnjak šesterak in nato ob 18.45 še en srnjak.

Četrtek, 15. avgusta, lovišče LD Vurmat, predel Gradišče, nobenega odziva.

Sobota, 17. avgusta, lovišče LD Kapla, predel Sp. Kapla. Zjutraj se klicu nič ni odzvalo. Popoldne mi je ob 18.50 na klic pritekla srna, kmalu nato pa še srnjak.

Nedelja, 18. avgusta, lovišče LD Kapla, predel Sp. Kapla. Deževalo pozno v popoldne. Ob 16.40 sem priklical srnjaka vilarja. Proti večeru ni reagiral več noben srnjak.

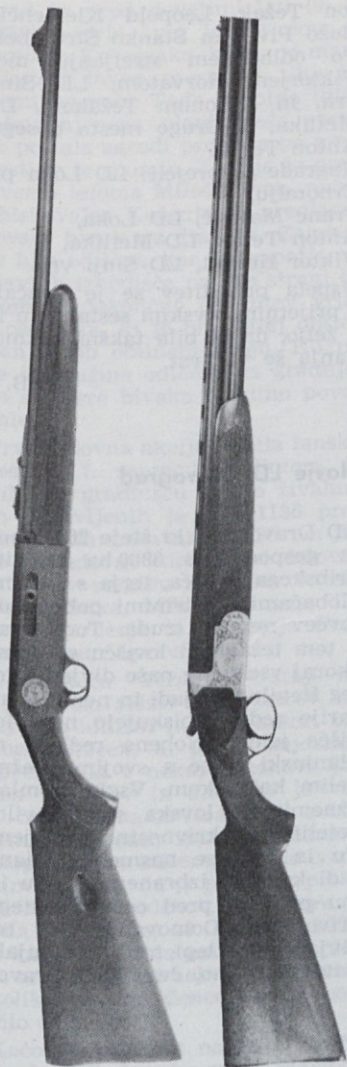
Ponedeljek, 19. avgusta, lovišče LD Kapla, Sp. Kapla. Popoldne sem klical spotoma iz službe. Ob 16.20 mi je skočil srnjak šesterak, za njim pa srna.

Vsega skupaj se je mojemu klicu odzvalo 23 srnjakov, 4 srne in 1 mladič. Klicanje bi bilo verjetno znatno uspešnejše, da ga ni kvarilo slabe vreme, dež, ki je nagajal skoraj vse dni avgusta, poleg tega pa še svetle, mesečne noči. Prsk se je vršil največ ponoči, podnevi pa je srnjad počivala. Zato se je tudi klicu odzvalo največ srnjadi pozno popoldne, proti večeru, medtem ko sem prejšnje leto več priklical v ranih jutranjih urah.

Peter Rihter

Ob 100-letnici tovarne lovskega orožja Franchi – Brescia

Ob 100-letnici ene največjih italijanskih tovarn lovskega orožja Franchi v Brescii so bili na proslavo povabljeni mnogi lovski strokovnjaki in lovski novinarji iz vse Evrope. Ob tej priložnosti so navzočim pokazali dva nova izdelka tovarne, ki so ju pripravili za ta jubilej, malokalibrsko polavtomatsko risanico »Centinall« in bok šibrenico »Falconet«. Malokalibrsko polavtomatsko pol-risanico »Centinall« izdelujejo v kalibrih .22 LR in .22 Short. Dolžina celotne puške je 1000 mm, od tega dolžina cevi 530 mm. Njena teža je 2350 gramov. Magacin se polni z enajstimi naboji .22 LR ali 16 naboji .22 Short, vendar se naboji .22 Short ne morejo uporabljati v puški .22 LR in obratno. V risanici .22 LR je mogoče uporabljati tudi naboje z močnejšim polnjenjem, npr. naboje »Ultra-

Malokalibrska polavtomatska risanica »Centinnal« kal. .22 LR (levo) in bokarica »Falconet« kal. 20

sonic«, »High speed«, »High velocity« itd.

Sistem je iz lahke kovine, ima dve varovalki, prvo notranjo, ki ne dopušča sprožitve, če mehanizem ni popolnoma zaprt in drugo navadno, ki blokira sprožilec.

V Deluxe izvedbi je puška gravirana.

Bok šibrenico »Falconet« izdelujejo v kalibrh 12 in 20. Cevi so dolge 66 do 76 cm in znotraj kromirane. Šibika je ventilirana, baskila pa iz lahke kovine (ergal). Puška ima tudi ejektor, narejen po posebnem Franchijevem patentu. Sprožilec je dvojni ali enojni. Varovalka je na vratu kopita in ni avtomatična. Baskila je gravirana. Posebnost te puške je, da se na isto baskilo lahko montirajo cevi kalibra 12 in 20.

Vsako orožje tovarne Franchi je preizkušeno v državni preizkuševalnici orožja (Banco Nazionale di Prova). Puške »Falconet« so preizkušene na pritisk 1200 atmosfer (predpisana preizkušnja je na pritisk 900 atmosfer).

Novi puški, malokalibrska polavtomatska risanica »Centinnal« in bok šibrenica »Falconet« sta na preizkušnjah dosegli odlične rezultate in prejeli številna priznanja.

V.

Lovska organizacija

Glede zatiranja kužne slepote, ki je napadla tudi gamse,

objavljamo iz Uradnega lista SRS, št. 31, od 26. 9. 1968:

Na podlagi 17. člena zakona o ukrepih za pospeševanje živinoreje in o zdravstvenem varstvu živine (Uradni list SRS, št. 4-15/67) in v zvezi z odlokom o preprečevanju in zatiranju kužne slepote (Uradni list SRS, št. 31-231/68) izdaja republiški sekretar za gospodarstvo

ODREDBO

o območjih, ki so okužena in ogrožena s kužno slepoto

1

S kužno slepoto (Keratoconjunctivitis infectiosa) so okužena območja občin Tolmin, Jesenice in delno Radovljica, in sicer znotraj črte, ki teče od mejnega prehoda Predel po cesti G. Log (pod Mangartom), nato po strugi potoka Koritnica do izliva v Sočo, nato navzgor po kotah Javošček 1549, Vršič 1897, Krn 2245, Šmohor 1867, Bogatin 2008, Pl. na Kraju 1513, Črno jezero 1340, Pl. Ovčarija 1700, Dedno polje 1570, Kreda 2023, Debeli vrh 2392, Hribarice 2357 in Triglav 2863, nato po cesti doline Vrata v Mojstrano in dalje do vrha gore Kepa ter po jugoslovansko-avstrijski meji do tromeje Jugoslavija, Avstrija in Italija, od tod pa po jugoslovansko-italijanski meji do prelaza Predel.

2

S kužno slepoto so ogrožena območja občin Tolmin, Jesenice in

delno Radovljica, in sicer znotraj črte, ki teče od mejnega prehoda Predel do kote Kanin 2585 in navzdol v naselje Žaga, dalje po strugi Soče do Kobarida, dalje do naselja Kamno in navzgor po strugi Mrzlega potoka na koto Čelo 1487, Osojnica, Kuk 2086, Mohor 1849 in slap Savica, po strugi na levo obalo Bohinjskega jezera, naselje Stara Fužina, Srednja vas, Uskovnica, Rudno polje, Pl. Javornik, Klek 1556 in naselje Sr. Radovna, dalje po cesti v Mojstrano, Dovje in na sedlo Mlinca 1581 na avstrijski meji in do vrha gore Kepa.

3

Ta odredba začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

Št. 322/A-026/68

Ljubljana, dne 13. septembra 1968.

Republiški sekretar
za gospodarstvo:
Svetko Kobal l. r.

Veliko mednarodno strelsko tekmovanje na umetne golobe v Ljubljani

Lovska zveza Slovenije je organizirala drugo mednarodno strelsko tekmovanje na umetne golobe, ki je bilo 4. avgusta 1968 na strelišču v Tomačevem. Nastopilo je 30 najboljših strelcev iz Italije, ZR Nemčije, Avstrije in 12 iz Jugoslavije, skupno 42. Streljali so na 50 golobov v dveh serijah po 25.

Doseženi so bili naslednji rezultati:

1. Constantini, Italija, 49 sestreljenih od 50;
2. Trifunović, Jugoslavija, 48, pri razstreljevanju 25;
3. Hochenleitner, Avstrija, 48, pri razstreljevanju 23, 10;
4. Verzini, Italija, 48, pri razstreljevanju 23, 9;
5. Strauss, Avstrija, 48, pri razstreljevanju 22;
6. Battista, Italija, 48, pri razstreljevanju 22;
7. Covuclli, Italija, 48, pri razstreljevanju 21;
8. Brunnsteiner, Avstrija, 47;
9. Černic, Jugoslavija, 47;
10. Popov, Jugoslavija, 47.

Razlike v rezultatih prvih desetih strelcev so zelo majhne, kar je dokaz, da je bila konkurenca zelo močna. Enak rezultat je doseglo kar šest strelcev, ki so se z razstreljevanjem kosali za drugo mesto. Zmagal je petkratni prvak Hrvaške in enakratni prvak Jugoslavije v streljanju na umetne

Zlatko Trifunović pred lovom na jelene v Spačvi

golobe Zlatko Trifunović, ki je sestrelil vseh 25 golobov.

Kdor pozna lovskega tehnika Zlatka Trifunovića, vodjo znanega jelenjega lovišča Spačva — kombinat Vinkovci, je prepričan, da so odločilni pri njegovih zmagah poleg njegove sposobnosti in refleksa zlasti njegovi mirni živci. Znani slovenski strelci Zadnikar, Rakuša, Dimic in Zorčić se niso uvrstili v prvo deseterico, čeprav njihovi rezultati skoraj niso zastajali za odličnimi inozemci. Edino Sergej Černic se je od Slovencev uvrstil med prvih deset; izmed treh enakovrednih tekmovalcev mu je žreb določil deveto mesto. Navada je, da o prvem ali drugem ali tretjem mestu odloči po prvi enakovredni rundi razstreljevanje, o naslednjih mestih pa žreb. Hochenleitner in Verzini, ki sta pri prvem razstreljevanju dosegla enak rezultat, sta ponovno razstreljevala vsak po 10 golobov, od katerih je Avstrijec sestrelil vse, Italijan pa 9. Najstarejši tekmovalec je bil Luigi Turilli, najmlajši Pelzman, edina tekmovalka pa Sangiorgi Panilungi.

Predsednik Lovske zveze Slovenije generalpolkovnik Rado Pehaček je vsem nastopajočim čestital, še posebno zmagovalcem in prvim desetim izročil pokale, plakete in diplome. Nagrade so pripravili Lovska zveza Slovenije, »Lovac« iz Zagreba, firme B. Pelagri, Hirtenberg, Panilungi in hotel »Slon«.

F. Cvenkel

Tekmovalno streljanje Lovske zveze Bela krajina

Belokranjski lovci so 21. julija 1968 na strelišču Lovske družine Metlika tekmovali v streljanju na umetne golobe in bežečega zajca. Kljub zelo slabemu vremenu se je streljanja udeležilo osem ekip iz sedmih belokranjskih lovskih družin. Ekipe so sestavljali po 4 strelci. Vsak tekmovalec je streljal na 10 golobov.

Uspeh lovskih družin:

LD Smuk — Semič 25 točk,
LD Loka pri Črnomlju 24 točk,
LD Metlika 24 točk,
LD Dragatuš 23 točk,
LD Črnomelj 22 točk,
LD Sinji vrh 20 točk,
LD Vinica 20 točk,
LD Smuk — Semič 18 točk.

Po streljanju na umetne golobe je vsak lovec oddal še po tri strele na bežečega zajca. Po tekmovalstvu v tej disciplini so se ekipe takole uvrstile:

LD Loka pri Črnomlju 33 točk (po odločilnem streljanju),
LD Metlika 33 točk,
LD Smuk — Semič 32 točk,
LD Vinica 30 točk,
LD Dragatuš 30 točk,
LD Črnomelj 29 točk,
LD Sinji vrh 27 točk,
LD Smuk — Semič 23 točk.

Med posamezniki je prvo mesto dosegel Franc Malerič, za drugo in tretje mesto pa so se borili Viktor Horvat, Josip Migoš, An-

ton Težak, Leopold Klemenčič, Božo Pivec in Stanko Štrumbelj. Po odločilnem streljanju med Viktorjem Horvatom, LD Sinji vrh, in Antonom Težakom, LD Metlika, je drugo mesto dosegel Anton Težak.

Nagrade so prejeli: LD Loka pri Črnomlju, Franc Malerič, LD Loka, Anton Težak, LD Metlika, Viktor Horvat, LD Sinji vrh.

Uspela prireditve se je končala s prijetnim lovskim sestankom in z željo, da bi bila takšna tekmovalnja še večkrat.

I. B.

Slavje LD Dravograd

LD Dravograd, ki šteje 26 članov in gospodari s 3800 ha izrazito hribskega lovišča, terja s svojimi globačami in strmimi pobožji od lovcev nemalo truda. Toda prav v tem težavnem lovišču so doma skoraj vse vrste naše divjadi. Poleg številne srnjadi in nekaj gam-sarije redno obiskujejo naše lovišče jeleni. Nobena redkost ni planinski zajec s svojim snežno belim kožuščkom. Vsako pomlad vznemirjajo lovska srca številni petelini s skrivnostnim petjem. Tu in tam se nasmehne Diana tudi kakemu izbranemu lovcu in mu pripelje pred cev srbitega krivorepca. Domovanje vsej tej divjadi pa je lep, mirni Košenjak. Zato ni čudno, če je LD Dravo-

Lovska kočja LD Dravograd

Foto V. Ceh

grad že pred devetimi leti (9. 8. 1959) odprla svoj lovski dom v vznožju Košenjaka, koder je marsikateri lovec presanjal tihe in nemirne noči. Toda prvotna idila odmaknjene planinskega sveta je postala zaradi prometa po novi cesti le še spomin. Zato je že pred dvema letoma Miloš Juvan, redni obiskovalec Košenjaka, predlagal lovski bivač na Bavhah. Zamisel je bila odlična, ker je razpotje na Bavhah izhodišče na vse strani in pomeni dokončno osvojitve vrha Košenjaka, ki je bil dotlej dostopen le ob obilnem znoju. Ko pa se je družina odločila za gradnjo, so se mere bivača občutno povečale.

Prva delovna akcija je bila lanske jesen, 17. septembra. Potem je bilo na gradbišču vedno živahno in opravljenih je bilo 1136 prostovoljnih delovnih ur. Od teh jih je prizadevni štiričlanski delovni odbor, v sestavu tovarišev Jožeta Gostenčnika, Miloša Juvana, Janca Lorberja in Otokarja Praperja, sam opravil 528!

Nova koča »Piramida« stoji na nadmorski višini 1400 metrov, na izredno idilični jasi, po kateri žubori potoček, ki ga je zajezitev spremenila v nekaj bazenov. Razen temeljev in dimnika je vsa koča zgrajena iz lesa, stoji v obljemu mogočnih smrek, obdana s klopčami, mostičem in celo vodnim mlinom, da je podobna pravljici hišici palčkov. Otvoritev je bila v nedeljo, 18. avgusta 1968, h kateri pa se je povabil tudi dež in nam slavnost nekoliko navlažil, kolikor se udeležencem to ni zgodilo od znotraj.

Koča je njenemu namenu izročil predsednik Lovske zveze Maribor Ivo Skerlovnik, ki je kaj pohvalno orisal dosedanje delo družine in dal pobudo za nadaljnje lovsko udejstvovanje. Člani LD Dravograd smo spričo velikega truda te pridobitve tem bolj veseli, ker nam odslej muhasto vreme ne bo več kalilo bivanja na Košenjaku.

Viktor Čeh

Foto F. Keršnik

Jubilanti

Lenart Zupan-Podjelovčan
— osemdesetletnik

Kadarkoli listam po knjigi spominov, ki so v zvezi z mojim lovskim udejstvovanjem, skoraj ni lovskega doživljanja, ki ne bi bil povezan z jubilantom Lenartom Zupanom.

Moji petelini z Opal, Goljeka, Jlovega vrha so tudi njegovi petelini.

Junijskim zalazom in čakanju srnjaka je botroval Lenart.

V času prska me je vodil po skritih goščah in grapah ter mi odpiral knjigo narave — Lenart. Nepozabna so hladna jesenska jutra, ko mi je s svojo čarobno

drobno piščalko pričaral malega viteza pred cev in me učil umetnosti klicanja jerebov.

Če pomislim na neštete skupne love, je bil Lenart tisti, ki jih je vodil in mi odkrival stečine lisic in druge divjadi. Poleg vsega tega so nepozabni prijetni večeri v lovskem domu na Tehovcu ob petrolejki in kramljanju o prirodi, o lepih lovskih doživetjih. Vse je bilo skromno, pristrčno, tovariško. Vsi ti spomini naj bodo pisan jesenski šopek in izraz moje hvaležnosti ob njegovem visokem življenjskem prazniku ter izraz iskrene želje, da bi še dolgo vrsto let pohajal s puško na rami po medvoških gričih in dolinah.

Žorž

*

Zvestemu sotrudniku »Lovca« ob njegovem visokem jubileju tudi tople čestitke in iskreni lovski pozdrav — uredništva.

Dr. Albin Sedej
— šestdesetletnik

Rojen je bil 6. septembra 1908 v Idriji, veterinarsko fakulteto je končal v Bologni. Zaradi nacionalne zavednosti je l. 1932 emigriral iz bivše Italije in od tedaj služboval v raznih krajih Jugoslavije. Leta 1944 se je kot partizanski veterinar udeležil slavnega pohoda XIV. divizije na Štajersko. Po vojni je bil na raznih službenih mestih, zadnji dve desetletji pa je glavni republiški veterinarski inšpektor. Lovec je že 33 let, zadnji 10 let pa tudi starešina LD Rakitna. Ima lovsko odlikovanje znak za zasluge. Njegove zasluge za naše lovstvo izvirajo tako iz njegove dolgoletne lovске dejavnosti kot še posebej iz njegove sedanje službene dejavnosti. Kot rep. inšpektor je izdal ustrezne ukrepe za zatiranje kuge med divjimi prašiči, bruceloze med zajci na Koprskem, kužne slepote med gamsi na Bovškem. S svojega službenega mesta je tudi preskrbel denarna sredstva za raziskave in zatiranje raznih boleznih divjadi. Želimo mu, da bi še dolgo let užival lovski blagor.

S. V.

Janez Grintal, 60-letnik, član LD Trebnje, od mladega lovec in dolgoletni tajnik, vedno skrben za napredek družine. Iskrenemu in požrtvovalnemu tovarišu želimo še mnogo zdravja in sreče ter dober pogled!

Lovci LD Trebnje

Alojz Klančar, član LD Planina pri Rakeku, 60-letnik. Jubilantu žele vsi njegovi lovski prijatelji še obilo sreče, zdravja in dober pogled!

LD Planina pri Rakeku

Anton Pernat, častni član LD Dravograd, po vsej Koroški in daleč preko njenih meja znana markantna lovska osebnost, je v juniju praznoval svojo 80-letnico rojstva in 62-letnico lovskega udejstvovanja.

Kako bogato in uspehov polno je jubilentovo lovsko življenje, čuti še danes sleherni član zelene bratovščine ob srečanju s čislanim in priljubljenim vzornikom.

Jubilant je bil dolga leta starešina lovske družine, pred tremi leti pa je zamenjal to nalogo za predsedništvo nadzornega odbora; to funkcijo še danes opravlja dosledno in prizadevno.

Za svoje nesebično delo v lovski organizaciji je prejel več pohval, odlikovan je tudi z znakom za zasluge, ob 75-letnici pa ga je lovska družina imenovala tudi za svojega častnega člana.

Svojemu priljubljenemu in cenjenemu jubilentu iskreno čestitamo ter mu želimo še mnogo vedrih in prijetnih let v zeleni bratovščini!

Člani LD Dravograd
V. Č.

Anton Koderman in Oskar Kürner, soustanovitelja LD Šmarna gora, večletna odbornika družine, vzorna lovca in gojitelja divjadi, praznujeta 70-letni življenjski jubilej. Iskreno čestitamo in še na mnoga leta!

LD Šmarna gora — J. B.

Popravek

Ludvik Babosek, član LD Dester-nik, je umrl v 46. letu starosti in ne v 64., kakor je bilo objavljeno v 6. številki.

Umrli

Tone Piliš, član LD »Hum«, Celje, vojni invalid borec, več let pomožni lovski čuvaj, star 55 let, je nenadoma preminil. Iskrenega lovskega tovariša ohranimo v lepem in trajnem spominu!

LD »Hum«, Celje — T. K.

Ivan Triplat-Visočnik, član LD Podgorje pri Slovenj Gradcu, večletni član odbora in dolgoletni lovski čuvaj, 61 let star, se je na lovu na divje prašiče smrtno ponesrečil. Discipliniranega in požrtvovalnega lovskega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu. Naj mu bo lahka domača gruda!

LD Podgorje — Št.

Jože Gros, član LD Mlinše, je komaj 25 let star tragično preminil. Priljubljenemu in vedremu tovarišu bodi trajen in lep spomin!

LD Mlinše

Anton Primožič-Paolinc, LD Braslovče, je v 68. letu starosti za vedno zapustil lovsko bratovščino, v kateri je sodeloval 51 let. Dragemu lovskega tovarišu časten spomin!

LD Braslovče — D. P.

Franc Masterl-Pšavnik, častni član LD Križna gora, je v 73. letu starosti preminil. Spomin na dobrega lovskega tovariša, vodnika in učitelja mlajših lovcev bo ostal vedno med nami.

Lovci LD Križna gora

Karel Poredoš-Stari, član LD Dolina, znani prekmurski lovec in kinolog, je letos 11. septembra po kratki bolezni zapustil naše vrste. Rojen je bil v Zenkovcih kot sin ubožnega poklicnega lovskega čuvaja. Oče mu je v prvi vrsti zapustil kot dediščino veliko ljubezen do narave in divjadi. Z dvajsetim letom je postal lovec. Leta 1946 je med ustanovnimi člani LD Polana, naslednjo pomlad pa so ga že izvolili v Okrajni lovski svet Murska Sobota. V lovski družini je vrsto let deloval kot starešina in gospodar, v Lovski zvezi Pomurje, kot nasledniku OLS, pa so mu prav tako vrsto let zaupali razne odgovorne naloge.

Vsa leta po vojni se je tudi intenzivno udeleževal na kinološkem polju. LZP mu je večkrat zaupala vodstvo kinoloških prireditev, njegova psarna »Polanska« pa je znana tudi izven meja Prekmurja. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za zasluge, Kinološka zveza Slovenije s srebrnim znakom za kinološke zasluge in DLP z zlatim znakom »vodnik«.

Od pokojnika, ki je dočakal komaj 64 let, se je na soboškem pokopališču v imenu LD Dolina poslovil njen tajnik tovariš Devetak, v imenu LZ Prekmurje pa njen predsednik tovariš Drvarič. Na njegovi zadnji poti so ga spremljali lovci in kinologi mladone iz vseh prekmurskih lovske organizacij. Dragega nam Karla-Starega bomo prekmurski lovci ohranili v častnem spominu.

LZ Prekmurje

Tone Vreček, član LD Jošt, Kranj, je zatisnil svoje trudne oči in odšel v večna lovišča. Bil je sicer že

v 70. letu, a je bil med svojimi lovskimi tovariši v družini po vedrini in šegavosti gotovo med najmlajšimi. — Zdaj, na jesenskih lovih, našega dragega Tončka šele prav pogrešamo. Saj je bil prav on tisti, ki je ohranjal stare lovške šege in učil mlade, kaj se na lovu spodobi. In njegov zvočni tenor nam manjka na zadnjih pogonih... — Bil pa je naš Tone tudi najbolj zanesljiv sodelavec pri upravljanju lovske družine. Skozi dolga desetletja, kar je bil lovec, je imel vedno funkcijo v upravnem odboru. — Našega Toneta se bomo vedno z ljubeznijo spominjali.

LD Jošt

Miha Hribernik, član LD Strojna, Ravne na Koroškem, star 46 let, je podlegel prometni nesreči. Nekdanjega gospodarja družine, požrtvovalnega, priljubljenega in iskrenega lovskega tovariša bomo težko pogrešali.

Ko zvesto ti srce je prenehalo biti, želimo ti prijatelji zagotoviti — tudi ko boš mirno spal v gomili, vedno te bomo v spominu hranili!

LD Strojna, Ravne na Koroškem — F. Svetec

Lovska kinologija

Najbolje ocenjeni lovski psi na mednarodni razstavi v Ljubljani, 14. do 15. IX. 1968

Kratkodlagi istrski goniči — psi:

CACIB (Certifikat d'aptitude au Championat International de Beaute — kandidat za mednarodnega prvaka v lepoti) — Arbo RMGki 3090, lastnik Anton Čadež, Srednja vas, p. Poljane, REZERVA CACIB — Bor RMGki 2904, lastnik Alojz Kolar, Škalce 42, p. Slovenske Konjice, PRVAK JUGOSLAVIJE — Dik JRGki 5473, lastnik Franc Bartol, Vinica 12, p. Sodražica, PRVAK SLOVENIJE — Blisk Molniški JRGki 4702, lastnik Marko Lokar, vet., Ljubljana, Hradskega 45, PRVAK LJUBLJANE — Aras RMGki 3089, lastnik Jože Ržek, Srednja vas, p. Poljane, MLADINSKI PRVAK — Jugo RMGki 3409, lastnik Zvone inž. Lajovec, Kočevje.

Kratkodlagi istrski goniči — psice:

CACIB — Hitra JRGki 4383, lastnik Ciril Jasenc, Gorenje, p. Stara cerkev, REZERVA CACIB — Aga RMGki 3092, lastnik Jože Hribernik, Puštal 82, Škofja Loka, PRVAK JUGOSLAVIJE — Aška JRGki 4393, lastnik Zdravko Kosmač, Hotavlje 20, p. Gorenja vas, PRVAK SLOVENIJE — Tarča Ribniška RMGki 2688, lastnik Zdravko Kosmač, Hotavlje 20, p. Gorenja vas, PRVAK LJUBLJANE — Asta JRGki 5107, lastnik Andrej Pateroster, Ljubljana, Litijska 35.

Vseh prijavljenih kdl. istrskih goničev je bilo 45.

Resasti istrski goniči:

MLADINSKI PRVAK — Barag RMGri 800, lastnik Franc Debevc, Selšek, p. Begunje pri Cerknici. Prijavljenih 7.

Posavski goniči:

PRVAK SLOVENIJE — Ali Podvinski JRGp 6318, lastnik Edi Jere, Zagorje ob Savi, PRVAK LJUBLJANE — Vogu JRGp 6693, lastnik Jože Žumer, Ljubljana, Resljeva 4. Prijavljenih 13.

Tribarvni goniči:

PRVAK SLOVENIJE — Baka JRGtr 3138, lastnik Jože Vester, Tržič, Cankarjeva 19. Prijavljen 1.

Brak-jazbečarji — psi:

CACIB — Brin JRBj 1473, lastnik Vlado inž. Pavec, Šmihel 55, p. Novo mesto, REZERVA CACIB — Daso RMBj 2630, lastnik Stanko Planinc, Blato 37, p. Slovenske Konjice, PRVAK SLOVENIJE — Gift v. Starhand Oe HZB BR 4350, lastnik Alojz Vežjak, Poljčane, PRVAK LJUBLJANE — Efendi Šmohorski JRBj 1866, lastnik Franc Križnik, Vojnik 53.

Brak-jazbečarji — psice:

CACIB — Alba JRBj 1996, lastnik Oskar Rotovnik, Legen 96, p. Slovenj Gradec, REZERVA CACIB — Murka RJBj 1626, lastnik Rudi Kravanja, Snežnik, PRVAK SLOVENIJE — Bistra JRBj 1910, lastnik Mirko Stražičar, Dolnja Briga, Kočevje, PRVAK LJUBLJANE — Jasna JRBj 1584, lastnik Maks Konečnik, Kočevje, Reška c. 25.

Vseh prijavljenih brak-jazbečarjev 26.

Lovski terierji — psi:

CACIB — Poki Atovski JRLT 3307, lastnik Jože Zelko, Moščanci 34, p. Mačkovci, REZERVA CACIB — Roj JRLT 2804, lastnik Anton Zirovnik, Fram 50, PRVAK SLOVENIJE — Hajko Turjaški JRLT 2834, lastnik Jože Sedej, Vaše 39, p. Medvode, PRVAK LJUBLJANE — Bor JRLT 1825, lastnik Zdravko Kosmač, Hotavlje 20, p. Gorenja vas, MLADINSKI PRVAK — Astor Dobrenjski RMLT 2527, lastnik Lovska družina Gor. Radgona.

Lovski terierji — psice:

CACIB — Osa Sladkogorska RLMT 2400, lastnik Janko Dokel, Zg. Korena pri Mariboru, REZERVA CACIB — Bora RMLT 2320, lastnik Janko Tišler, Zadraga 14, p. Duplje, PRVAK JUGOSLAVIJE — Beba JRLT 2706, lastnik Ludvik Piščanec, Branik 219, PRVAK LJUBLJANE — Ersa Pobreška JRLT 3141, lastnik Andrej Tollazzi, Dol. Logatec 34, MLADINSKI PRVAK — Bistra RMLT, lastnik Jože Zelko, Moščanci 34, p. Mačkovci.

Vseh prijavljenih terierjev je bilo 44.

Kratkodlaki jazbečarji — psi:

CACIB — Xelander v. Löwen v. Aspern, lastnik Franz Diemak, Dunaj,
PRVAK SLOVENIJE — Eko Žal-ski JRJki 345, lastnik Stane Praš-nikar, Šmartno ob Paki,
MLADINSKI PRVAK — Hanno v. Löwen, lastnik Josef Walvoda, Kafenberg.

Kratkodlaki jazbečarji — psice:

CACIB — Huksi v. Weiterwald, lastnik Gabriele Szalachy, Luk-senburg.
REZERVA CACIB — Bärbel v. Hohenwang, lastnik Elisabeth Kel-bel, Müzzzuschlag,
PRVAK SLOVENIJE — Eta Žal-ska RMJki 114, lastnik Sergio Za-jec, Trst.
Vseh prijavljenih kdl. jazbečarjev 22.

Resasti jazbečarji — psi:

CACIB — Alf v. d. Dorfmülleralm, lastnik Anne Uhlig, Gröbenzell — München,

Resasti jazbečarji — psice:

CACIB — Katrin v. Schlaraffen-land, lastnik Fr. Rabitsch, Dunaj,
REZERVA CACIB — Asti v. Au-könig, lastnik Josefine Edelmann, Dunaj.
Prijavljenih res. jazbečarjev 13.

Foksterierji resasti — psica:

PRVAK JUGOSLAVIJE: Callgirl of City, lastnik Olga Frühwald, Dunaj.
Prijavljenih 5.

Hanoveranski barvarji:

CACIB — Bor JRBH 52, lastnik Jože Jeršin, Dol. Logatec 24,
PRVAK SLOVENIJE — Bor (Cin-ko) RMBH 15, lastnik G. G. Ma-ribor.
Prijavljena 2.

Nemški kratkodlaki ptičarji — psi:

CACIB — Aras Prulski JRPki 3764, lastnik Željko Mlakar, Ljub-ljana, Gradišče 15,
REZERVA CACIB — Ringo Bo-rovski JRPki 4775, lastnik Jože Škrilec, Markiševci 5, p. Murska Sobota,
PRVAK JUGOSLAVIJE — Kim CE 42889/66, lastnik Giovanni di Strasoldo — 33040 Tapogliano,
MLADINSKI PRVAK — Arno RMPki 3011, lastnik Alojz Holc, Žerovinci, p. Ivanjkovi.

Nemški kratkodlaki ptičarji — psice:

CACIB — Ajša Obreška RMPki 2960, lastnik Franček Rakuša, Se-la 37, p. Hajdina,

REZERVA CACIB — Aga JRPki 3614 — lastnik Vladimir Pfeifer, Murska Sobota,
PRVAK JUGOSLAVIJE — Ada Dragučovska JRPki 4486, lastnik Alojz Vidovič, Maribor, Šentilj-ska 52.

PRVAK SLOVENIJE — Bilka JRPki 4045, lastnik Srečko Goj-čič, Miklavž 22, p. Hoče,
PRVAK LJUBLJANE — Besa JRPki 5054, lastnik Jurko Ivičić, Višnjan, Beogradska 6.

Vseh prijavljenih kdl. nemških ptičarjev 45.

Nemški resasti ptičarji — psi:

CACIB — Dax v. Düsseltal JRPri 1202, lastnik Ciril Pogačar, Ljub-ljana, Prijateljeva 19,
REZERVA CACIB — Cigo RMPri 200, lastnik Franc Gyran, Metle-če 2, Šoštanj.
Prijavljenih 13.

Irski setri — psice:

CACIB — Julienne v. Bergstücken DPSZ 519/62, lastnik Oskar Wal-ter, Berlin.
Prijavljenih 5.

Špringer španjeli — psi:

CACIB — Hussar of Kennersleigh Sp ZB 1405/65, lastnik Helene v. Ledebuy, Taching am See.

Špringer španjeli — psice:

PRVAK SLOVENIJE — Biba JRŠŠ 158, lastnik Franjo Kotnik, Celje, Tržaška 9.

Vseh prijavljenih šp. španjelov 10.

Koker španjeli — psi:

PRVAK SLOVENIJE — Bili RMSK 792, lastnik Marija Maro-diš, Ljubljana, Novi trg 1.
Prijavljenih 9.

Jože Škofic

Prijavljene paritve

1. Nemški kdl. ptičarji:

Ado (Rio) JRPki 3613, bil na tek-mi — Aga RMPki 2825, leglo 21. 9. 1968, vzreditelj Alojz Kaj-dič, Ljutomer, Murskosoboška 7.

2. Brak-jazbečarji:

Agič JRBj 1677 — Gruda JRBj 1493, leglo 19. 10. 1968, vzreditelj Anka Vezkaj, Prevalje, Na Fari 41.

Doran JRBj 1462 — Nuša Vinar-ska JRBj 1983, leglo 17. 10. 1968, vzreditelj Anton Kolar, Poljčane 108, p. Poljčane.

Efendi Šmohorski JRBj 1866 — Mina JRBj 2112, leglo 20. 10. 1968, vzreditelj Franc Stranšek, Rovt 31, p. Šmartno ob Dreti.

Diko JRBj 1774 — Aga JRBj 1585, leglo 14. 10. 1968, vzreditelj Ru-dolf Krajnc, Goriški vrh 59, p. Dravograd.

Bodo JRBj 1480, bil na tekmi — Aga Ortneška JRBj 1599, leglo 20. 10. 1968, vzreditelj Viktor Šmalc, Žlebič 4, p. Ribnica na Dol.

3. Kdl. istrski goniči:

Ivor Travnogorski JRGki 4821 — Cica JRGki 4092, leglo 21. 10. 1963, vzreditelj Adolf Žnidaršič, Ho-čevje 11, p. Krka.

4. Res. istrski goniči:

Tarzan JRGri 1200 — Bistra JRGri 1121, leglo 25. 9. 1968, vzreditelj Ludvik Valf, Podplanina 2, p. Čabar.

5. Hanoveranski barvarji:

Ris JRK H 65 — Kita JRK H 43, leglo 26. 9. 1968, vzreditelj Goji-tveno lovišče »Rog«, Kočevje, Ro-ška c. 25.

Ris JRK H 65 — Brina JRK H 53, leglo 5. 10. 1968, vzreditelj Goji-tveno lovišče »Rog«, Kočevje, Ro-ška c. 25.

Imena psov

V. P.

R

Raban	Rasta	Rigo
Rabo	Raška	Rika
Rabis	Raško	Riko
Radi	Ratka	Rjav
Radin	Rava	Rjava
Radina	Ravna	Rob
Radis	Reja	Robi
Rados	Reka	Rodek
Radoš	Remus	Rodo
Radun	Rena	Rodos
Rafal	Renka	Rojal
Rakoš	Renko	Rojko
Ralka	Rene	Rojka
Randa	Reo	Roki
Ranka	Reks	Rola
Rasna	Ria	Rol
Rast	Riga	Rona

(Se nadaljuje)

Šaljive

Lovčevo modrovanje

Kar čivkajo vrabci, ve tudi sosed. Kdor lovi vrabce, še ni orel. Mačka, ki hoče ujeti vrabca, ne sme imeti vrtoglavice. En vrabec je ptič, dva vrabca pretep, trije vrabci semenj.

A. P.